

Beretning fra Statsfrøkontrollen

for det 90. arbejdsår

fra 1. juli 1960 til 30. juni 1961.

Ved Chr. Stahl.

I. Almindelige meddelelser om virksomheden.

Der blev ved Statsfrøkontrollen i året 1960-61 undersøgt 55076 prøver, hvilket er 2269 færre end året før.

Prøver til undersøgelse indkom efter frøhøsten i 1960 i et mere jævnt tempo end året før.

Alligevel var det heller ikke i 1960 muligt helt at undgå forsinkelse i prøvernes behandling i august og første halvdel af september, men der forløb dog ikke på noget tidspunkt mere end 11 arbejdsdage, fra en prøve indkom på Statsfrøkontrollen, til den kunne tages i arbejde, og fra midten af september kunne prøverne tages i arbejde uden anden forsinkelse end den, der er en uundgåelig følge af, at nogle af Statsfrøkontrollens laboratorier, indtil arbejdet kan samles i nye bygninger, må placeres i spredte lokaler, der er lejet forskellige steder på Frederiksberg.

I året 1960-61 er fra Statsfrøkontrollen udsendt de sædvanlige publikationer:

1) Årsberetningen for 1959-60, der er optaget i Tidsskrift for Planteavl 64. bind, side 921-988, og udkom som særtryk i marts 1961.

2) »Vejledning ved køb af markfrø« udsendtes 1. september 1960 og indeholdt som sædvanlig Statsfrøkontrollens gennemsnitstal for året og tiårstallene for 1/7 1950-30/6 1960.

3) I september 1960 udsendtes oversigterne over analyse-resultaterne under den selvvirkende kontrol.

4) I november 1960 udsendtes »Oversigt over sædekornspartier, der i sæsonen 1959-60 er plomberet af Statsfrøkontrollen som Statskontrolleret Sædekorn«.

5) Den 14. december 1960 udsendtes til optagelse i fagbladene en meddelelse »Spireevnen af markfrø og sædekorn af dansk høst 1960«.

Endvidere skal nævnes:

H. C. Bækgaard: Sædekornets spireevne. Ugeskrift for Landmænd 1961, side 58.

Chr. Stahl: Avl og forbrug af markfrø. Ugeskrift for Landmænd 1961, side 107-109.

Den 1. juli 1960 trådte reviderede internationale analyseregler i kraft, således som vedtaget ved Den internationale Frøkontrollassociations generalforsamling i Oslo den 10. og 11. juni 1959.

Dette er omtalt i Statsfrøkontrollens årsberetning for 1959-60 (Tidsskrift for Planteavl, 64. bind, side 923), hvor der også er gjort rede for de væsentligste af de forandringer, revisionen af reglerne medførte.

Efter at revisionen af de internationale regler var vedtaget, blev der i december 1959 påbegyndt forhandlinger mellem repræsentanter for frøkontrolstationerne i de nordiske lande om revision af de skandinaviske analyseregler for at bringe disse i så nær overensstemmelse som muligt indbyrdes og med de internationale analyseregler.

De danske regler, som de blev udarbejdet efter de omtalte nordiske forhandlinger, blev drøftet i Frøkontrolkommissionen, og en del ændringer blev indført.

De således reviderede »Statsfrøkontrollens analyseregler«, som med få undtagelser er fælles for frøkontrolstationerne i de skandinaviske lande og i stor udstrækning overensstemmende med de internationale analyseregler, trådte efter Landbrugsministeriets godkendelse i kraft fra 1. december 1960.

Den 28. november 1960 blev disse regler sendt til frø- og sædekornsfirmaer med et cirkulære, hvori der blev gjort rede for de ændringer, der var indført i reglerne i forhold til de hidtil gældende danske regler fra 1954 og i forhold til de nye internationale regler.

Efter en gennem Landbrugsministeriet modtaget indbydelse fra Association de Coordination Technique Agricole til at lade Danmark repræsentere ved en frøkongres, der afholdtes som et fransk bidrag til »FAO's Verdensfrøkampagne«, deltog forsøgsleder *H. C. Bækgaard*, Statsfrøkontrollen, som den nævnte franske organisations gæst i møder i Paris fra 12. til 15. juni 1961 og en efterfølgende ekskursion til Sydfrankrig fra 15. til 18. juni. Forsøgsleder Bækgaard deltog i kongressens møder vedrørende planteforædling, fremavl af frø og sædekorn samt metoder til kontrol af frø og sædekorns sorts- og stammeægthed.

Som et dansk bidrag til »FAO's Verdensfrøekampagne« blev der i sommeren 1961 afholdt et frøkursus i Danmark med 25 deltagere fra Syd- og Mellemamerika samt Mexico, Østasien og lande i Afrika syd for Sahara.

Kurset, der varede fra 19. juni til 29. juli, var tilrettelagt af Det danske regeringsudvalg for teknisk bistand og FAO i forening og blev ligesom et tilsvarende kursus i 1958 ledet af direktør *Chr. Stahl* og tidligere inspektør ved Statsfrøkontrollen *Arne Kjær*, som siden 1952 har haft ansættelse i FAO som organisationens frøekspert. Ved kurset tilsigtedes det gennem foredrag, diskussioner, ekskursioner og praktiske øvelser at give deltagerne indsigt i danske forhold vedrørende planteforædling, sorts- og stamme-forsøg, frøavl, frøhandel og frøkontrol. De første 14 dage havde kurset hjemsted på Fyns Stifts Husmandsskole, Odense, og derefter på Landbohøjskolen, København.

Kursusdeltagerne blev ved flere besøg i Statsfrøkontrollens laboratorier og kontrolmarker gjort bekendt med institutionens praktiske arbejde, og foredrag vedrørende frøkontrol blev holdt af forsøgsleder *Bækgaard*, inspektør *Madsen* og direktør *Stahl*.

Foruden besøg af deltagerne i dette kursus har Statsfrøkontrollen haft mange andre besøgende fra ind- og udland i løbet af beretningsåret.

Som sædvanligt gav Statsfrøkontrollen også i dette beretningsår adgang til, at medhjælpere, som hos firmaerne arbejder med frøundersøgelser, kunne besøge Statsfrøkontrollen en uges tid i maj eller juni for at gøre sig bekendt med Statsfrøkontrollens arbejdsmåde og få lejlighed til at drøfte vanskeligheder og tvivlsspørgsmål vedrørende arbejdet.

Endvidere har Statsfrøkontrollen som sædvanligt kunnet glæde sig ved besøg af forskellige hold studerende fra Den kongelige Veterinær- og Landbohøjskole.

Af udlændinge, som kom enkeltvis eller i mindre selskaber, har Statsfrøkontrollen haft besøg fra følgende lande: Bulgarien, Canada, Chile, Holland, Irland, Israel, Italien, Japan, Jugoslavinen, Norge, Schweiz, Skotland, Tyskland, U.S.A. og Ægypten.

Fra mange sider har Statsfrøkontrollen modtaget publikationer, og man beder herved frøkontrolstationer og andre institutioner såvel som enkeltpersoner i ind- og udland, som har sendt Statsfrøkontrollen beretninger og afhandlinger, modtage vor bedste tak.

II. Frøkontrolkommissionen og personalet ved Statsfrøkontrollen.

a. Kommissionen.

Ved skrivelse af 12. april 1960 til Frøkontrolkommissionen meddelte Landbrugsministeriet, at professor *Axel Pedersen* efter indstilling fra kommissionen var genbeskikket som medlem af og formand for kommissionen for et tidsrum af 5 år fra 1. juli 1960 at regne, og ved skrivelse af samme dato meddeltes, at forpagter *A. H. Jensen*, Næsbyholm pr. Glumsø, efter indstilling fra De samvirkende danske Frøavlerforeninger var beskikket som medlem af kommissionen for samme periode.

Kommissionen bestod i beretningsåret således af følgende medlemmer:

Professor *Axel Pedersen* (formand), forstander *J. C. Lunden* (næstformand), direktør *A. B. G. Bagge Andersen*, direktør *Jens Gjelstrup*, gårdejer *Gunnar Hansen*, grosserer *Tage Hansen*, forpagter *A. H. Jensen*, professor, dr. phil. *C. A. Jørgensen*, direktør *Torben Knudsen*, forstander *Reinhardt Kristensen*, direktør *O. Mourier* og konsulent *Niels Pedersen*.

Kommissionens forretningsudvalg består af professor *Axel Pedersen*, forstander *J. C. Lunden* og direktør *A. B. G. Bagge Andersen*. Inspektør *S. B. Madsen* er kommissionens sekretær.

b. Personalet.

Den 31. januar 1961 afgik assistent, fru *Caroline Schlenkert* ved døden knapt 54 år gammel. Fru *Schlenkert* begyndte som 19-årig sit arbejde i Statsfrøkontrollens kontor den 3. august 1926 og havde således i 35 år udført et flittigt og dygtigt arbejde på Statsfrøkontrollen, hvor hendes beskedenhed og hendes stilfærdige og venlige væsen gjorde hende afholdt og bidrog til et godt kammeratskab.

Ved normeringsloven for finansåret 1961-62 forhøjedes antallet af assistentstillinger i 9. lønningsklasse ved Statsfrøkontrollen med 4 til 29. Den 1. april 1961 blev disse 4 stillinger og den stilling, der var blevet ledig ved fru *Schlenkerts* død, besat med følgende 5 hidtilværende underassistenter: frøken *Kate Rondahl*, frøken *Ruth Katy Marten*, frøken *Kirsten Holtze Andersen*, frøken *Birgit Jensen* og fru *Ruth Esther Jönsson*.

Som underassistenter er i det forløbne beretningsår ansat følgende hidtilværende aspiranter: Frøken *Hanne Marie Ree* (1/7 1960), fru *Inge Marie Baltzer Jacobsen* (1/8 1960), fru *Annelise*

Hoffmann (1/9 1960), frøken *Lis Skaade* (1/10 1960) og frøken *Jette Elsebeth Møllerup* (1/2 1961).

Følgende underassistenter har i årets løb fratrådt deres tjenstemandsstilling: Fru *Inge Foberg* (31/8 1960), fru *Aase Ellemann Olsen* (31/12 1960), fru *Karen Ragnhild Simony Petersen* (31/3 1961) og fru *Esther Jessen* (31/3 1961).

III. De undersøgte prøver og deres fordeling.

Af de i årets løb undersøgte 55 076 prøver er 631 undersøgt for Statsfrøkontrollens regning.

For 6 182 prøver er der udstedt internationalt analysebevis og heraf 5 888 på orange blanket, der kan anvendes, når det drejer sig om prøver, som Statsfrøkontrollen har udtaget af partier, som samtidig med prøveudtagningen er blevet plomberet med Statsfrøkontrollens plombe.

Med hensyn til tidspunktet for modtagelsen af prøverne skal anføres følgende oversigt, i hvilken prøver, der er undersøgt for Statsfrøkontrollens regning, ikke er taget med. Til sammenligning anføres tallene for 1959-60.

	1960	1959
Juli.....	1304 prøver	4342 prøver
August.....	6876 »	7763 »
September.....	6581 »	7103 »
Oktober.....	5900 »	6447 »
November.....	6632 »	5486 »
December.....	4913 »	4010 »
	1961	1960
Januar.....	5958 prøver	4513 prøver
Februar.....	7487 »	6752 »
Marts.....	6464 »	6569 »
April.....	1263 »	2485 »
Maj.....	812 »	847 »
Juni.....	255 »	431 »

Under Statsfrøkontrollens nuværende plads- og arbejdsforhold er det ofte umuligt at behandle prøverne straks efter modtagelsen. Der er derfor åbnet adgang til mod ekstra betaling at få hastende undersøgelser udført som »analyse«, således at disse prøver behandles forud for andre modtagne prøver.

I grundlaget for beregningen af ilanalseprocenten har man udeladt prøver, der er indsendt til undersøgelse for vandindhold, der altid undersøges straks efter modtagelsen, samt prøver til »efteranalyse«, der først tages i arbejde, når andre prøver er behandlet. Nedenfor er givet en oversigt over antallet og procenten af ilanalyser i hver måned i beretningsåret.

	Ilanalyser			
	Frø		Korn	
	Antal prøver	pct.	Antal prøver	pct.
Juli 1960..	19	1,9	38	65,5
August » ..	255	5,1	123	61,5
September » ..	814	19,8	369	30,6
Oktober » ..	886	19,9	51	8,1
November » ..	1843	34,6	164	18,2
December » ..	1375	41,1	282	21,4
Januar 1961..	1202	35,8	625	27,4
Februar » ..	780	40,6	861	32,8
Marts » ..	446	36,9	475	23,2
April » ..	160	22,7	14	5,2
Maj » ..	2	0,3	0	0
Juni » ..	0	0	0	0
	7782	24,8	3002	25,7

Samtlige 55 076 prøver fordeler sig efter frøart, som følgende opstilling viser. Til sammenligning med tallene for beretningsåret er de tilsvarende tal for året før anført.

A. Landbrugsplanter.

	a. Korn.	1960-61	1959-60
Havre, <i>Avena sativa</i>		3017 prøver	2988 prøver
2-rd. byg, <i>Hordeum distichum</i>		6358 »	6512 »
6-rd. byg, <i>Hordeum vulgare</i>		1 »	2 »
Vinterrug, <i>Secale cereale</i>		780 »	741 »
Vårrug, <i>Secale cereale</i>		190 »	132 »
Vinterhvede, <i>Triticum vulgare</i>		645 »	478 »
Vårhvede, <i>Triticum vulgare</i>		779 »	206 »
Majs, <i>Zea Mays</i>		15 »	15 »
<i>Sorghum sp.</i>		0 »	1 »
Blandsæd		32 »	20 »
		11817 prøver	11095 prøver

b. Græsser.	1960-61	1959-60
Timothe, <i>Phleum pratense</i>	808 prøver	1157 prøver
Alm. rajgræs, <i>Lolium perenne</i>	3371 »	3702 »
Ital. rajgræs, <i>Lolium multiflorum</i>	1407 »	1665 »
Vesterworldisk rajgr. » » var. <i>westerworldicum</i>	32 »	0 »
Rajgræs, <i>Lolium sp.</i>	37 »	86 »
Engsvingel, <i>Festuca pratensis (elatior)</i>	3436 »	3204 »
Rød svingel, <i>Festuca rubra</i>	1669 »	2603 »
New-zeal. rød svingel, <i>Festuca rubra var. fallax</i>	0 »	1 »
Stivbl. svingel, <i>Festuca duriuscula</i>	50 »	60 »
Fåresvingel, <i>Festuca ovina</i>	1 »	4 »
Strandsvingel, <i>Festuca arundinacea</i>	2 »	5 »
Svingel, <i>Festuca sp.</i>	1 »	0 »
Agerhejre, <i>Bromus arvensis</i>	70 »	85 »
Hundegræs, <i>Dactylis glomerata</i>	3933 »	3588 »
Engrævehale, <i>Alopecurus pratensis</i>	2 »	0 »
Hvene, <i>Agrostis sp.</i>	5 »	26 »
Fioringræs, <i>Agrostis stolonifera</i>	26 »	1 »
Alm. rapgræs, <i>Poa trivialis</i>	808 »	1312 »
Engrapgræs, <i>Poa pratensis</i>	3411 »	3434 »
Lundrapgræs, <i>Poa nemoralis</i>	4 »	17 »
Rapgræs, <i>Poa sp.</i>	32 »	263 »
Kamgræs, <i>Cynosurus cristatus</i>	1 »	2 »
	19106 prøver	21215 prøver

c. Bælplanter.

Rødkløver, <i>Trifolium pratense</i>	2828 prøver	3836 prøver
Hvidkløver, <i>Trifolium repens</i>	2296 »	3754 »
Alsikekløver, <i>Trifolium hybridum</i>	257 »	370 »
Stenkløver, <i>Melilotus sp.</i>	2 »	2 »
Humblesneglebælg, <i>Medicago lupulina</i>	1157 »	1138 »
Lucerne, <i>Medicago sativa</i>	282 »	367 »
Gul rundbælg, <i>Anthyllis vulneraria</i>	4 »	13 »
Alm. kællingetand, <i>Lotus corniculatus</i>	140 »	152 »
Serradel, <i>Ornithopus sativus</i>	23 »	35 »
Foderært, <i>Pisum arvense</i>	824 »	655 »
Kogearst, <i>Pisum sativum</i>	721 »	513 »
Ært, <i>Pisum sp.</i>	54 »	55 »
Hestebønne, <i>Vicia faba</i>	13 »	11 »
Fodervikke, <i>Vicia sativa</i>	116 »	158 »
Uldhåret vikke, <i>Vicia villosa</i>	4 »	3 »
Vikke, <i>Vicia sp.</i>	17 »	5 »

Transport: 8738 prøver 11067 prøver

	<i>Transport:</i>	8738 prøver	11067 prøver
Gul lupin, <i>Lupinus luteus</i>		714 »	663 »
Blå lupin, <i>Lupinus angustifolius</i>		0 »	5 »
Lupin, <i>Lupinus sp.</i>		0 »	3 »
		<hr/>	<hr/>
		9452 prøver	11738 prøver

d. *Rodfrugter.*

	1960-61	1959-60
Runkelroe, <i>Beta vulgaris</i>	569 prøver	581 prøver
Fodersukkerroe, <i>Beta vulgaris</i>	2253 »	2179 »
Sukkerroe, <i>Beta vulgaris var. saccharifera</i>	2255 »	1516 »
Gulerod, <i>Daucus carota</i>	470 »	399 »
Turnips, <i>Brassica camp. var. rapifera</i>	248 »	357 »
Kålroe, <i>Brassica napus var. napobrassica</i>	709 »	849 »
Cikorie, <i>Cichorium intybus</i>	8 »	8 »
	<hr/>	<hr/>
	6512 prøver	5889 prøver

e. *Andre planter.*

Alm. boghvede, <i>Fagopyrum sagittatum</i>	1 prøver	0 prøver
Spergel, <i>Spergula sp.</i>	5 »	9 »
Opiatvalmue, <i>Papaver somniferum</i>	60 »	234 »
Gul sennep, <i>Sinapis alba</i>	1138 »	693 »
Sort (brun) sennep, <i>Brassica nigra</i>	11 »	23 »
Raps, <i>Brassica napus</i>	655 »	492 »
Hør, <i>Linum usitatissimum</i>	156 »	136 »
Kommen, <i>Carum carvi</i>	10 »	10 »
Siletta, <i>Raphanus sativus var. oleiferus</i>	4 »	0 »
	<hr/>	<hr/>
	2040 prøver	1597 prøver

f. *Blandinger.*

1644 prøver 1667 prøver

B. Havebrugsplanter.

Se side 788 nærmere om fordelingen af disse prøver inden

for forskellige arter..... 4458 prøver 4082 prøver

C. Skovbrugsplanter.

47 prøver 50 prøver

D. Vildtvoksende planter.

0 prøver 12 prøver

Af kornprøver er der undersøgt 722 prøver mere end i det foregående år. Det er især antallet af vårhvedeprøver, som er gået stærkt frem.

For græsserne er der tilbagegang i prøveantallet i forhold til året før for alle arter med undtagelse af engsvingel og hundegræs, af hvilke arter der er undersøgt henholdsvis 232 og 345 flere prøver end året før. Størst er tilbagegangen for rød svingel og almindelig rapgræs med henholdsvis 934 og 504 prøver. Den samlede tilbagegang for græsserne er 2019 prøver.

Også af kløverfrø er der undersøgt betydeligt færre prøver i 1960-61 end i 1959-60. For rødkløver og hvidkløver er tilbagegangen henholdsvis 1008 og 1458 prøver. Af bælgseedsarterne – især ærter – er der derimod undersøgt flere prøver i beretningsåret end året før.

Det samme er tilfældet for sukkerroefrø, hvoraf der i 1960-61 er undersøgt 739 flere prøver end i 1959-60. Af kålroefrø og turnipsfrø er der derimod undersøgt henholdsvis 109 og 140 prøver mindre end året før. Alt i alt er der for roefrø en fremgang på 623 prøver, og for prøver af »andre landbrugsplanter« en fremgang på 443 prøver. For gul sennep alene er fremgangen 445 prøver og for raps 163 prøver, medens antallet af valmuefrøprøver er gået tilbage med 174.

Antallet af havefrøprøver er 376 større i 1960-61 end året før.

De i årets løb indkomne prøver har medført følgende analyser.

	1960-61	1959-60
Fuldstændige analyser til garantibrug.....	18833 prøver	20207 prøver
» » » vejledning.....	12591 »	14637 »
Renhedsbestemmelser til garantibrug.....	872 »	1192 »
» » » vejledning.....	1007 »	1658 »
Spiringsbestemmelser til garantibrug.....	5985 »	4872 »
» » » vejledning.....	6988 »	5215 »
Undersøgelser for vandindhold.....	5515 »	4870 »
Andre undersøgelser.....	3285 »	4694 »
	<hr/>	<hr/>
	55076 prøver	57345 prøver

I alt er der foretaget følgende antal enkeltundersøgelser:

	1960-61	1959-60
Renhedsundersøgelser	52946	59153
Spiringsundersøgelser	44397	44931
Kornvægtsundersøgelser	5325	4571
	<hr/>	<hr/>
<i>Transport:</i>	102668	108655

	1960-61	1959-60
<i>Transport:</i>	102668	108655
Vandindholdsundersøgelser	6390	5504
Undersøgelser af fremmed frø.....	7469	7353
» » ukrudt	7471	8155
» » kulturfrø	666	251
» » kvik	1292	1849
» » flyvehavre	821	1168
» » kiddike	288	387
» » skræppe	135	122
» » silke	68	125
Specifikationer	1044	1545
Avlsstedsundersøgelser	41	29
Sortsrenhedsundersøgelser	8823	9630
Udsåninger i kontrolmarker og forsøgshave.....	14995	14164
Artsundersøgelser af rapgræs.....	4255	5026
Andre undersøgelser.....	295	390
Enkeltundersøgelser i alt	156721	164353

I denne oversigt er hver garantianalyse for renhedsundersøgelse regnet for 2 enkeltundersøgelser, fordi der ved garantiundersøgelse behandles 2 portioner af den for vedkommende art fastlagte størrelse. Ved angivelse af udsåninger i kontrolmarkerne er der regnet med antallet af parceller.

IV. Gennemsnitstallene for mark- og havefrø.

I tabellerne 1 og 2 er anført Statsfrøkontrollens gennemsnitstal for de vigtigste arter af markfrø samt for korn. Tabel 1 indeholder gennemsnitstallene for tiåret 1951-61, og tabel 2 tallene for det sidst forløbne år 1/7 1960-30/6 1961. I tabel 3 findes gennemsnitstal for spireevnen af en række havefrøarter såvel for tiåret 1951-61 som for året 1960-61.

Når man i forbindelse med Statsfrøkontrollens erstatningsregler benytter udtrykkene »normal renhed« og »normal spireevne« eller lignende, gælder fra 1. september 1961 til 31. august 1962 de i tabel 1 anførte tal for markfrø og korn og de i kolonne 5 og 6 i tabel 3 anførte tal for havefrø. Ved udtrykket »årets normale renhed« eller »årets normale spireevne« forstås gennemsnitstallene for det beretningsår, hvori pågældende prøve er modtaget på Statsfrøkontrollen.

Ved beregning af gennemsnitstallene for alle arter af markfrø er kun medregnet prøver af frø, som er solgt til forbrugere. Gennemsnitstallene er altså ikke udtryk for kvaliteten af årets høst, men for det frø, der er leveret forbrugerne til såning.

Med hensyn til indholdet af almindelig rapgræs i prøver af engrapgræs er der i Statsfrøkontrollens årsberetning for 1954-55 (Tidsskrift for Planteavl, 59. bd., side 804-806) givet en oversigt over prøver undersøgt i de 5 år fra 1/7 1950 til 30/6 1955, men materialet har kun muliggjort opgørelse efter antalsprocent, og resultaterne kan derfor ikke direkte jävnføres med resultaterne fra årene siden, hvor indholdet er opgjort som vægtprocent. For 2879 prøver indsendt som engrapgræs og undersøgt i 1960-61 skal gives følgende oversigt over det vægtprocentiske indhold af almindelig rapgræs:

Indhold af alm. rapgræs	pct. prøver	Indhold af alm. rapgræs	pct. prøver	Indhold af alm. rapgræs	pct. prøver
0	47,4	6	0,2	12	0
2,0 og under	48,8	7	0,2	13	0
2,1-2,9	1,4	8	0,2	14	0
3	0,6	9	—	15	0,1
4	0,5	10	0,1	16-20	0,1
5	0,4	11	0	over 20	0

De undersøgte prøver af engrapgræs har i 1961 haft et usædvanlig lavt indhold af alm. rapgræs, hvilket tydeligt fremgår af følgende oversigt, i hvilken årets resultater er sammenstillet med resultaterne fra de forudgående år, i hvilke indholdet af alm. rapgræs i engrapgræs har været opgjort som vægtprocent.

Indhold af alm. rapgræs pct.	Procent prøver					
	1960-61	1959-60	1958-59	1957-58	1956-57	1955-56
0	47,4	6,5	4,4	6,7	3,5	1,1
2,0 og derunder	48,8	54,4	33,9	49,7	36,8	14,5
2,1-5	2,9	27,3	31,9	20,9	26,9	23,6
6-10	0,7	7,5	15,5	12,8	18,4	20,2
11-15	0,1	2,3	5,4	3,8	6,4	13,5
16-20	0,1	0,8	2,8	1,7	2,6	7,8
over 20	0	1,2	6,1	4,4	5,4	19,3

Af kornarterne vil der normalt til Statsfrøkontrollen kun blive indsendt prøver af rensede varer, og man medtager derfor ved beregningen af gennemsnitstallene alle resultater, dog med følgende undtagelse: For spireevne udskydes de resultater, der ligger lige så langt under tiårsgennemsnittet, som dette ligger

Tabel 1.
Statsfrøkontrollens gennemsnitstal ^{1/7} 1951—^{30/6} 1961.

Frøart	Antal undersøgte prøver	Vægt af 1000 frø (gram ¹)	Renhedsbestemmelser				Spiringsbestemmelser	
			pct. rent frø	pct. affald	pct. fremmed kulturfrø	pct. ukrudt	pct. spirehastighed	pct. spireevne af det rene frø ²)
	1	2	3	4	5	6	7	8
Rødkløver, tidlig, dansk	2190	1.88	98.7	0.78	0.81	0.23	71.8	77.0+ 8.1
» halvsildig, dansk	4229	1.85	98.7	0.67	0.82	0.33	77.2	81.4+ 6.4
Hvidkløver, dansk	3264	0.72	98.3	0.74	0.87	0.58	66.5	74.8+ 16.8
» vild engelsk, dansk avl.	783	0.65	98.4	0.62	0.85	0.62	59.8	73.4+ 17.8
Alsikekløver, dansk	958	0.81	98.2	0.61	0.80	0.85	70.9	75.2+ 11.5
Humlesneglebælg, dansk	1678	1.69	99.1	0.27	0.29	0.38	64.4	79.5+ 8.0
Lucerne, fransk	1823	1.67	99.2	0.12	0.52	0.14	59.4	66.3+ 18.7
» amerik. og canad.	340	—	99.6	0.09	0.12	0.15	79.2	82.8+ 8.1
Gul rundbælg, dansk	79	2.72	96.8	0.98	1.57	0.69	63.7	69.1+ 10.6
Alm. kællingetand, dansk	276	1.21	97.7	0.56	1.00	0.70	43.7	64.7+ 18.0
» » udenlandsk	292	—	97.9	0.28	1.46	0.36	51.6	71.0+ 10.6
Timothe, dansk	2213	0.42	98.9	0.54	0.33	0.29	85.5	87.6
Alm. rajgræs, tidlig, dansk	1602	1.93	96.8	2.92	0.21	0.05	93.5	94.3
» sildig, dansk	3096		95.8	3.28	0.21	0.13	90.0	91.6
Ital. rajgræs, dansk	1349	2.30	98.5	1.84	0.10	0.04	93.6	94.6
Engsvingel, dansk	2712	2.04	96.2	2.98	0.66	0.22	86.6	89.2
Rød svingel, dansk	557	1.27	91.5	6.97	1.32	0.21	77.5	90.2
Støvbl. svingel, dansk	51	0.94	90.8	8.39	1.14	0.18	69.5	86.1
Agerhejre, dansk	590	2.25	97.2	2.21	0.33	0.15	88.6	89.7
Hundegræs, dansk	1889	1.19	90.0	9.32	0.60	0.09	83.7	91.9
Alm. rapgræs, dansk	539	0.21	91.5	7.69	0.15	0.62	86.7	88.6
Engrapgræs, dansk	888	0.29	85.9	8.89	4.69	0.56	75.9	89.8
Runkelroe, dansk	2156	18.4	99.1	0.98			78.0	80.9
Fodersukkerroe, dansk	8582	17.4	98.9	1.12			82.8	84.9
Sukkerroe, dansk	1588	17.2	99.0	1.04			83.1	85.2
Gulerod, dansk	884	0.92	97.8	1.78		0.43	61.2	68.8
» udenlandsk	37	—	98.4	1.42		0.14	69.2	76.8
Turnips, dansk	1360	—	99.7	0.34			86.0	93.5
Kålroe, dansk	4160	2.78	99.6	0.48			86.4	93.8
Havre, dansk	24227 ³)	—	99.9	0.08			93.5	95.5
2-rd. byg, dansk	43161 ³)	—	99.9	0.08			95.6	96.4
Vinterrug, dansk	5467 ³)	—	99.9	0.10			90.8	92.3
Vårrug, dansk	1212 ³)	—	99.8	0.28			87.8	89.4
Vinterhvede, dansk	4691 ³)	—	99.9	0.12			90.0	95.5
Vårhvede, dansk	2491 ³)	—	99.9	0.14			86.6	90.1
Hybridmaj, udenlandsk	188	—	99.9	0.12			—	93.8

¹), ²), og ³) se fodnoterne side 786.

Tabel 2.
Statsfrøkontrollens gennemsnitstal 1/7 1960—⁵⁰/₆ 1961.

Frøart	Antal undersøgte prøver	Vægt af 1000 frø i gram ¹⁾	Renhedsbestemmelser				Spiringsbestemmelser	
			pct. rent frø	pct. affald	pct. fremmed kulturfrø	pct. ukrudt	pct. spirehastighed	pct. spireevne af det rene frø ²⁾
	1	2	3	4	5	6	7	8
Rødkløver, tidlig, dansk	187		98.9	0.66	0.25	0.39	77.5	81.9 + 5.1
» halvsildig, dansk	384		98.8	0.50	0.23	0.45	79.8	84.0 + 4.7
Hvidkløver, dansk	260		98.4	0.86	0.23	0.54	63.9	74.7 + 15.3
» vild engelsk, dansk avl	34		98.5	0.56	0.31	0.60	58.9	74.3 + 15.3
Alsikekløver, dansk	96		98.9	0.61	0.79	0.42	73.6	77.9 + 7.3
Humlesneglebælg, dansk	128		99.0	0.39	0.30	0.85	56.7	77.0 + 7.5
Lucerne, fransk	175		99.6	0.12	0.14	0.18	51.9	60.0 + 30.2
» amerik. og canadisk	22		99.7	0.01	0.23	0.12	73.9	80.0 + 13.1
Alm. kællingetand, dansk	26		98.4	0.35	0.52	0.70	48.5	67.5 + 13.1
» udenlandsk	13		97.9	0.43	1.31	0.36	48.5	69.4 + 12.6
Timothe, dansk	187		99.0	0.53	0.17	0.31	83.3	85.3
Alm. rajgræs, tidlig, dansk	140		97.0	2.33	0.18	0.05	93.2	94.2
» sildig, dansk	279		95.3	3.90	0.14	0.19	87.5	90.1
Italiensk rajgræs, dansk	103		98.6	1.25	0.11	0.04	94.5	95.1
Engsvingel, dansk	263		96.5	2.26	0.51	0.16	84.7	87.6
Rød svingel, dansk	65		91.9	7.09	0.99	0.13	80.5	90.2
Agerhejre, dansk	39		97.2	2.56	0.15	0.13	85.1	86.6
Hundegræs, dansk	213		90.3	8.73	0.43	0.07	76.9	89.6
Alm. rapgræs, dansk	43		90.7	8.48	0.27	0.58	86.6	88.9
Engrapgræs, dansk	105		90.4	8.64	0.84	0.16	85.1	91.2
Runkelroe, dansk	160	18.7	99.2		0.85		78.6	80.6
Fodersukkerroe, dansk	857	19.4	99.1		0.91		83.0	84.7
Sukkerroe, dansk	145	20.0	99.3		0.75		86.8	88.6
Gulerod, dansk	68		98.7		1.01	0.22	58.6	65.9
Turnips, dansk	115		99.7		0.26		88.5	95.7
Kålroe, dansk	385		99.7		0.33		88.0	95.0
Havre, dansk	2542 ³⁾		99.9		0.05		91.9	93.6
2-rd. byg, dansk	4539 ³⁾		99.9		0.06		93.6	94.4
Vinterrug, dansk	628 ³⁾		99.9		0.05		88.6	90.3
Vårrug, dansk	150 ³⁾		99.9		0.14		85.4	87.4
Vinterhvede, dansk	493 ³⁾		99.9		0.07		87.5	94.7
Vårhvede, dansk	625 ³⁾		99.9		0.13		85.2	87.2
Hybridmajs, udenlandsk	6		99.6		0.43		—	95.3

¹⁾, ²⁾, og ³⁾ se fodnoterne side 786.

Tabel 1 (fortsat).
Statsfrøkontrollens gennemsnitstal 1/7 1951—³⁰/6 1961.

Frøart	Antal undersøgte prøver	Vægt af 1000 frø i gram ¹⁾	Renhedsbestemmelser				Spiringsbestemmelser	
			pct. rent frø	pct. affald	pct. fremmed kulturfrø	pct. ukrudt	pct. spirehastighed	pct. spireevne af det rene frø ²⁾
	1	2	3	4	5	6	7	8
Foderært, dansk	1611	—	99.6	0.86			—	86.4 + 1.0
Kogeært, dansk	663	—	99.8	0.21			—	88.0 + 0.2
Hestebønne, dansk	85	—	99.3	0.68			—	84.8 + 1.0
Gul lupin, dansk	1430	—	99.6	0.38			55.1	66.5 + 4.0
Blå lupin, dansk	104	—	99.5	0.48			65.0	68.6 + 0.1
Serradel, udenlandsk	219	—	98.5	0.78	0.18	0.64	58.5	80.8 + 1.1
Fodervikke, dansk	323	—	99.8	0.34	0.38	0.01	—	87.2 + 0.7
» dansk/udenlandsk	541	—	98.5	0.74	0.32	0.43	—	91.5 + 0.8
Spørgel, dansk	61	—	99.6	0.25	0.02	0.13	85.8	91.9
Gul sennep, dansk	360	—	99.8	0.08		0.10	88.6	90.6
Fodermarvkål, dansk/udenl.	114	—	99.6	0.42		0.03	80.2	88.3

¹⁾ Disse tal er undtagen for bederoer beregnet af et betydelig mindre antal prøver end anført i rubrik 1.

²⁾ Hvor der i denne rubrik er to tal, er det sidste »hårde frø«.

³⁾ Ikke alle prøver undersøgt for renhed.

under 100. Der udskydes dog i intet tilfælde over 10 pct. af samtlige resultater.

Ved beregning af gennemsnitsspireevnen for havefrø, som er meddelt i tabel 3, benyttes ligesom for korn alle foreliggende prøver, idet man dog udelader de laveste resultater for hver art efter tilsvarende princip som for korn.

»Spirehastigheden« udtrykkes ved det procentantal frø, der er spirede i ca. en trediedel af hele den tid, der medgår til spiringsundersøgelsen af den pågældende art.

Ved spiringsundersøgelse efter internationale analyseregler opgives spirehastigheden siden 1/7 1954 ikke på analysebeviset for nogen art, og tallene for spirehastighed er derfor for korn og havefrø, der omfatter en del undersøgelser efter internationale analyseregler, beregnet på et noget mindre antal prøver end tallene for spireevne.

Tabel 2 (fortsat).
Statsfrøkontrollens gennemsnitstal 1/7 1960—³⁰/8 1961.

Frøart	Antal undersøgte prøver	Vægt af 1000 frø i gram	Renhedsbestemmelser				Spiringsbestemmelser	
			pct. rent frø	pct. affald	pct. fremmed kulturfrø	pct. ukrudt	pct. spirehastighed	pct. spireevne af det rene frø ²⁾
	1	2	3	4	5	6	7	8
Foderært, dansk	71		99.7	0.27			—	87.8 + 0.1
Kogært, dansk	42		99.8	0.18			—	87.8 + 0.1
Hestebønne, dansk	7		99.9	0.13			—	82.9 + 0.8
Gul lupin, dansk	129		99.5	0.51			47.0	65.0 + 9.2
Serradel, udenlandsk	12		98.6	1.08	0.03	0.34	55.4	84.1 + 2.1
Fodervikke, dansk	6		99.6	0.32	0.08	0.01	—	82.3 + 0.2
» dansk/udenl.	27		97.8	0.53	0.51	1.21	—	93.8 + 0.1
» udenlandsk	4		97.1	0.70	0.65	1.55	—	94.3 + 0
Spergel, dansk	3		99.6	0.20	0	0.23	92.3	95.7
Gul sennep, dansk	17		99.9	0.12	0	0.02	88.0	90.0
Fodermarvkål, dansk	24		99.7	0.28		0.01	76.0	87.7

²⁾ se fodnoterne side 786.

Den spiringsmetode, som siden 1/7 1954 er anvendt for ærter, vikker og bønner giver ikke mulighed for bestemmelse af spirehastigheden, fordi der kun sker optælling ved spiringsundersøgelsens afslutning. Der er derfor ikke for disse arter opført tal for spirehastighed i tabellerne.

For frø af runkelroer, fodersukkerroer og sukkerroer er kornvægten beregnet på grundlag af de samme prøver, som er benyttet ved beregningen af de øvrige forhold, idet der, når spireevnen for disse frøarter skal undersøges, altid tillige foretages en kornvægtsbestemmelse. For alle andre frøarter bestemmes kornvægten kun, når det forlanges, og dette sker i de senere år så sjældent, at man savner grundlag for en nogenlunde sikker angivelse af kornvægten, hvorfor tallene for dette forhold er udeladt i tabellen med årets gennemsnitstal og i tabellen med tiårstallene er beregnet af langt færre prøver end tallene for de øvrige forhold.

Da det er et meget lille antal prøver af havefrø, som undersøges for renhed, er der ikke tilstrækkeligt grundlag til beregning af gennemsnitstal herfor.

Tabel 3.
Statsfrøkontrollens gennemsnitstal for havefrøprøver.

Frøart	Gennemsnitstallene for ¹ /71960— ³⁰ /61961			Gennemsnitstallene for ¹ /71951— ³⁰ /61961		
	antal under- søgte prøver	pct. spire- hastighed	pct. spireevne	antal under- søgte prøver	pct. spire- hastighed	pct. spireevne
	1	2	3	4	5	6
Løg	20	58.4	75.2	417	57.7	74.6
Purløg	46	70.1	83.8	258	70.6	81.7
Porre	61	63.9	86.3	395	62.9	77.9
Asparges	10	58.7	78.1	113	55.7	78.0
Spinat	1085	74.8	82.3	5749	82.8	86.8
Rødbede	51	87.0	89.1 ¹⁾	667	78.6	81.1 ³⁾
Bladbede	6	82.3	84.8 ²⁾	57	86.1	88.8 ⁴⁾
Hvidkål	142	81.5	90.4	2816	79.1	88.4
Rødkål	36	77.0	88.3	596	79.8	88.4
Spidskål	58	82.2	88.4	378	79.1	86.0
Savoykål	42	80.2	90.9	449	78.9	90.2
Rosenkål	22	70.5	83.4	415	74.6	85.7
Grønkål	35	78.6	87.3	463	77.2	85.0
Blomkål	158	81.9	90.0	2359	81.9	88.8
Knudekål	34	76.6	92.6	497	81.8	90.9
Ræddike	21	61.8	76.7	176	75.0	84.3
Radis	344	78.9	86.1	2277	76.4	82.7
Karse	10	80.0	87.0	97	76.7	88.8
Haveært	167	—	88.2	1319	—	87.5
Havebønne	92	—	84.1	623	—	85.8
Agurk	45	87.1	90.2	795	86.0	88.7
Græskar	19	85.6	87.7	175	78.7	82.0
Melon	7	77.0	90.4	36	82.5	92.8
Selleri	22	68.4	89.1	295	52.5	76.0
Pastinak	11	27.2	73.5	110	31.6	72.4
Kørvel	16	72.9	87.5	199	68.8	83.7
Persille	54	61.4	73.9	551	56.4	70.5
Dild	26	49.6	68.1	145	50.9	70.7
Tomat	34	76.1	91.3	283	77.8	89.6
Timian	17	46.8	71.1	95	44.6	67.1
Salat	43	70.9	87.8	531	78.8	85.1
Skorzonerrod	94	63.6	85.8	802	52.8	85.0
Endivie	29	72.0	76.8	99	74.7	79.8

¹⁾ Gennemsnitsvægten af 1000 frøhoveder: 12.7 g.

²⁾ » » » » 13.7 g.

³⁾ » » » » 12.6 g.

⁴⁾ » » » » 16.4 g.

Også en del af tallene for spireevne af havefrø hviler, som det ses af tabellens første rubrik, på så svagt grundlag, at de som udtryk for artens normale spireevne må tages med et vist forbehold.

V. Angreb af skadedyr og mikroorganismer.

Ved prøvernes undersøgelse for renhed er der gjort notater om forekomsten af brandkorn og forskellige andre sygdomssymptomer, der kan iagttages ved en umiddelbar besigtigelse. Ligeledes er det noteret, når prøverne har indeholdt visse skadedyr.

De nedenfor givne meddelelser omfatter dog kun prøver af rensset frø, således som det udbydes til forbrugere, idet man anser det for at være af mindre interesse, hvad prøver af råvarer eller af andet frø, der ikke er rensset færdigt, indeholder af disse ting.

Sklerotier af kløverens bægersvamp (*Sclerotinia trifoliorum*) eller af kløverens trådkølle (*Typhula trifolii*) er fundet i 5 af 521 prøver rødkløver, i 2 af 197 prøver lucerne og i 3 af 1 281 prøver blandinger af kløver- og græsfrø.

Sklerotier af meldrøjersvampen (*Claviceps sp.*) er fundet i 2 af 192 prøver timothe, i 3 af 426 prøver alm. rajgræs, i 2 af 4 prøver fioringræs og i 1 af 47 prøver alm. rapgræs. Endvidere på indblandet græsfrø i 11 af 1 281 prøver af blandinger af kløver- og græsfrø, i 15 af 521 prøver rødkløver, i 1 af 294 prøver hvidkløver og i 1 af 197 lucerneprøver.

Hejrebrand (*Ustilago bromivora*) er fundet i 18 af 39 prøver agerhejre og i 2 af 1281 prøver frøblandinger.

Aksbakteriose i hundegræs (*Phytomonas Rathayi*) er fundet i 18 af 213 prøver hundegræs og i 1 af 1 281 prøver af blandinger af kløver- og græsfrø.

Dværg-rundorm eller »Ål« er fundet i 72 af 213 prøver hundegræs, i 3 af 5 prøver stivbl. svingel og i 6 af 1 281 prøver af blandinger af kløver- og græsfrø.

VI. Statsfrøkontrollens selvvirkende kontrol.

Fra foråret 1961 er der for firmaer under Statsfrøkontrollens selvvirkende kontrol åbnet adgang til at få gennemført kontrol med leveringernes sorts- og stammeægthed i henhold til følgende tillægsoverenskomst:

Mellem og statsfrøkontrollen er indgået følgende overenskomst vedrørende kontrol med sorts- og stammeægthed af frøleveringer under statsfrøkontrollens selvvirkende kontrol:

1. Kontrollen omfatter alt frø af kendte typer og stammer af græsmarksplanter og rodfrugter, som firmaet udbyder under statsfrøkontrollens selvvirkende kontrol.
2. Prøver til denne kontrol tilvejebringes af statsfrøkontrollen på tilsvarende måde som prøverne til kontrol af analysegarantierne under den selvvirkende kontrol.
3. I statsfrøkontrollens kontrolmarker besås 4 parceller med frø af hvert kontrolleret parti. Er der under ekspeditionen udtaget 4 eller flere prøver, besås de 4 parceller med frø af hver sin af de udtagne prøver. Er der udtaget færre prøver, deles forhåndenværende prøver til besåning af de 4 parceller.
4. De kontrollerede partiers sorts- og stammeægthed afgøres af statsfrøkontrollen på grundlag af de i kontrolmarken udsåede prøver eventuelt suppleret med besigtigelse af marker, som er besået med frø af pågældende parti.
5. Erstatning for partier, der ikke svarer til ægthedsgarantien, fastsættes af frøkontrollkommissionen og søges fastsat, så den dækker det tab, som er forvoldt ved benyttelse af det pågældende parti.
6. Firmaet skal paa statsfrøkontrollens forlangende med 8 dages varsel give statsfrøkontrollen en fortegnelse over samtlige købere af nærmere angivne partier med opgivelse af, hvor meget frø hver enkelt køber har fået leveret af det pågældende parti.
7. Efter endt kontroldyrkning tilstiller statsfrøkontrollen firmaet meddelelse om bedømmelsen af hvert parti og udarbejder en oversigt over resultaterne. Denne oversigt trykkes og udsendes i samme omfang som oversigten over resultaterne af laboratorieundersøgelserne af firmaets leveringer under den selvvirkende kontrol.
8. For partier, der ved kontroldyrkningen har afvejet fra garantien i en sådan grad, at det medfører erstatningspligt, skal firmaet give meddelelse til hver enkelt køber og til dem udbetale eller afregne den fastsatte erstatning.
9. I statsfrøkontrollens årsberetning gives en summarisk redegørelse for kontrollens forløb med nævnelse af partier, der har medført erstatningspligt.

10. Firmaet betaler for hvert parti den til enhver tid gældende takst for kontroldyrkning af en prøve af pågældende frøart. Prøveudtagningen betales ligeledes efter gældende takster. Såfremt fastsættelse af erstatning for et parti medfører, at statsfrøkontrollen skal besigtige marker, som er besået med frø af det pågældende parti, betaler firmaet de hermed forbundne omkostninger efter de for statsfrøkontrollens markbesigtigelse gældende regler.
11. På prislister og bestillingssedler, hvorpå frø til levering under den selvvirkende kontrol udbydes, skal i forbindelse med redegørelsen for den selvvirkende kontrol optages følgende vedrørende ægthedskontrollen:
 - »Foruden den foran omtalte kontrol med analysegarantierne har (firmaets navn) underkastet sine leveringer under statsfrøkontrollens selvvirkende kontrol en af statsfrøkontrollen gennemført kontrol med leveringernes sorts- og stammeægt-
hed efter følgende retningslinier:
 - a) Kontrollen omfatter alt udbudt frø af kendte typer og stammer af græsmarksplanter og rodfrugter.
 - b) Prøver til denne kontrol tilvejebringes på tilsvarende måde som prøverne til kontrol af analysegarantierne.
 - c) Bedømmelse af prøvernes sorts- og stammeægt-
hed sker ved udsåning i statsfrøkontrollens kontrolmarker.
 - d) For partier, der ved kontroldyrkningen ikke svarer til ægtheds-
garantien, fastsætter frøkontrollkommissionen erstatningens størrelse, som søges fastsat således, at den dækker det tab, der er forvoldt ved benyttelse af det pågældende frø.
 - e) Firmaet udsender oversigter over kontroldyrkningens resultater i samme omfang som oversigten over resultaterne af laboratorieundersøgelserne af firmaets leveringer under den selvvirkende kontrol og giver hver enkelt køber, der har modtaget frø af et parti, for hvilket der er erstatnings-
pligt, meddelelse herom og udbetaler eller afregner den fastsatte erstatning«.

Denne tillægsoverenskomst, der som allerede nævnt er frivillig, er for leveringerne i foråret 1961 tiltrådt af firmaerne Fr. Dreyer A/S, Århus, og Alsisk Frøavl A/S, Sønderborg.

Den selvvirkende kontrol er siden 1957-58 ikke obligatorisk for frø af grønfoderplanter, men de to firmaer, som er nævnt foran, har ønsket fortsat at have frø af disse arter med under

kontrollen. Endvidere fortsættes kontrollen for disse firmaer for frø, der er bestilt efter 7/4, når det er leveret senest 31/5.

For de øvrige firmaer, som er nævnt i tabel 4, side 794, er kontrollen begrænset til kløver-, græs- og roefrø, som er bestilt senest 7/4.

Kontrollen er iøvrigt gennemført på samme måde som hidtil efter de regler, som er anført i årsberetningen for 1940-41 (Tidsskrift for Planteavl, 46. bind, side 573-580), med de ændringer, som er nævnt i årsberetningen for 1952-53 (Tidsskrift for Planteavl, 57. bind, side 199).

I store træk er kontrollens arbejdsmåde som meddelt i det følgende:

De kontrollerede firmaer skal på visse mindre væsentlige undtagelser nær stille alt markfrø af de kontrollerede arter, som de til og med den 7. april sælger til landmænd og købmænd, under kontrollen. Engrossalg og salg af stamfrø er ikke under kontrollen.

Firmaerne skal yde garanti for renhed og spireevne for alt kontrolleret frø. Endvidere skal der garanteres med hensyn til ukrudtsindhold undtagen i frø af bederoer, kålroer og turnips, hvori der kun yderst sjældent forekommer nævneværdige mængder af ukrudtsfrø. Ligeledes er de firmaer, som har grønfoderplanter under kontrol, fritaget for ukrudtsgaranti for ært, hestebønne, lupin, majs og solsikke.

Prøver til kontrol af, om de givne garantier er overholdt, fremskaffes ved, at Statsfrøkontrollens prøveudtagere, i den tid frøfirmaerne udvejer frø, kommer uanmeldt på lagrene, så ofte de finder det nødvendigt, og udtager prøver af de leveringer, som er afvejet til køberne. Efter prøveudtagningen plomberes den pågældende levering med Statsfrøkontrollens plombe, og under denne anbringes en mærkeseddel, på hvilken køberen underrettes om grunden til, at leveringen er plomberet af Statsfrøkontrollen.

På denne måde fremskaffer og undersøger Statsfrøkontrollen et passende antal prøver af hvert parti. Svarer gennemsnittet af de konstaterede analyseresultater ikke til, hvad der er garanteret, skal det kontrollerede firma yde erstatning ikke blot til de købere, af hvis leveringer der er taget prøver, men til alle købere, der har fået leveret frø af det pågældende parti. Erstatning for mangler ved spireevnen beregnes efter den stigende skala (formel B i Statsfrøkontrollens erstatningsregler), hvorved erstatningen,

når der er tale om væsentlige mangler, kan blive ret stor, endog flere gange frøets pris.

For at underrette køberne om, hvorledes kontrollen er forløbet, udarbejder Statsfrøkontrollen for hvert kontrolleret firma en oversigt over resultaterne af de foretagne undersøgelser. Disse oversigter skal af de kontrollerede firmaer sendes til alle deres købere med den undtagelse, at de firmaer, der leverer frøet til den enkelte forbruger gennem en forhandler, kan udsende analyseoversigten gennem forhandleren og begrænse udsendelsen til de forbrugere, som har fået frø, for hvilket der er erstatningspligt, samt andre forbrugere, der fremsætter ønske om at få oversigten. På oversigterne angives det, hvilke partier der ikke har svaret til garantien, således at der skal ydes erstatning, samt hvor mange pct. af prisen for det pågældende parti erstatningen andrager. Endvidere indeholder oversigterne en sammenligning mellem hvert kontrolleret parti og Statsfrøkontrollens gennemsnitstal for året for den pågældende frøart, således at køberne bliver underrettet om, hvorledes det frø, de har fået, har svaret til årets gennemsnitskvalitet.

Kontrollen har i beretningsåret omfattet de 23 firmaer, som er nævnt i tabel 4, side 794.

I det følgende skal der gives et sammendrag af resultaterne af leveringerne under den selvvirkende kontrol i foråret 1961.

Der er undersøgt i alt 3 807 prøver af kløver-, græs- og roefrø af 1 121 partier, medens der i 1960 af disse artsgrupper blev undersøgt 3 924 prøver af 1 132 partier.

Hertil kommer i år 29 prøver af 18 partier frø af grønfoderplanter fra de to firmaer, som har disse under kontrol, medens de i fjor fik undersøgt 32 prøver af 19 partier grønfoderplanter.

Der er i 1961 kontrolleret 3 281 396 kg kløver-, græs- og roefrø, medens der i 1960 kontrolleredes 3 584 274 kg af disse artsgrupper, som det nærmere fremgår af specifikationen, side 800.

Tabel 4, der omfatter kløver- og græsfrø – undtagen frøblandinger – samt roefrø, giver en oversigt over, hvorledes de forskellige firmaers leveringer har svaret dels til garantitallene, dels til årets gennemsnitstal.

I rubrik 1 er opført, hvor mange prøver der er undersøgt for hvert firma, og som det ses af denne rubrik, er firmaerne i tabellen ordnede efter antallet af undersøgte prøver; men prøveantallet kan ikke tages som et mål for firmaernes salg

Tabel 4. Oversigt over, hvorledes de undersøgte prøver af de kontrol- til de garanterede tal og til gennemsnitstallene for

De kontrollerede firmaer	Antal undersøgte prøver	For hvert 100 kg frø, firmaet har leveret, har renheden eller spireevnen for nedennævnte antal kg ikke svaret til	
		garantien	årets gennemsnitstal
	1	2	3
A/S Det jydsk Frøavlskompani, Randers	323	0.03	2.1
Østergaards Frøavl A/S, Stensballe, Horsens . . .	215	0	0.2
A/S Frøcontoret, Kolding	200	0	3.7
A/S Langelands Frøavls-Kompagni, Rudkøbing	164	0	5.1
Jydsk Markfrøkontor A/S, Randers	163	0	5.2
Fr. Dreyer A/S, Århus	160	0	0.9
Syd-Stevns & Herfølge Frøhandel A/S, Herfølge	139	0	7.4
N. C. Kraglund, Hjørring	133	0.14	0.2
A/S Skive Markfrøkontor, Skive	124	0	0
A/S Morsø Frøkontor, Nykøbing Mors	119	2.44	6.8
M. Jørgensens Markfrøforretn. A/S, Grejsdalen	116	0.05	0.05
Nordjysk Frøkompani, Hjørring	99	0.01	16.1
A/S Sønderjysk Frøforsyning, Åbenrå	97	0	0.03
Ølandenes Frø-Kontor A/S, Rudkøbing	94	0	2.1
Sukkerfabriken, Nykøbing Lmt., Nykøbing F.	92	0	0
Sydfyns Frøavl A/S, Svendborg	92	0	0
Det sjæll. Frøavlskompani I/S, Kalundborg . . .	80	3.59	14.8
A/S Anton Nielsens Frøavl & Frøeksport, Alminde	79	0	0.9
Alsisk Frøavl A/S, Sønderborg	72	0	0
A/S Holbæk Frøkompani, Holbæk	68	0	4.9
Dybro Jørgensen A/S, Sindal	60	1.86	10.3
Johs. Steffensens Frøhandel, Holstebro	45	0	0
I. C. Helm-Petersens Frøavl A/S, Århus	24	0	5.3
I alt 1960—61	2758	0.19	2.7
I alt forrige år (1959—60)	2971	0.12	3.4

lerede firmaers leveringer af kløver-, græs- og roefrø har svaret
1960—61 for renhed, spireevne og ukrudtsindhold.

For hvert 100 kg frø, firmaet har leveret, har der i de leveringer, der		For hvert 100 kg frø, firmaet har leveret af de arter, for hvilke der skal garanteres med hensyn til ukrudtsindhold,			
medfører erstatningspligt (rubrik 2)	er ringere end årets gennemsnit (rubrik 3)	har nedennævnte antal kg haft for højt indhold af ukrudt i forhold til		har der i de leveringer,	
manglet nedennævnte antal kg rent spiredygtigt frø i forhold til				der medfører erstatningspligt (rubrik 6)	hvis ukrudtsindhold er højere end årets gennemsnitstal (rubrik 7)
garantien	årets gennemsnitstal	garantien	årets gennemsnitstal	garantien	årets gennemsnitstal
4	5	6	7	8	9
0.004	0.147	0	1.9	0	0.0067
0	0.018	0	3.8	0	0.0129
0	0.238	0	0.4	0	0.0014
0	0.328	0	0.5	0	0.0015
0	0.428	0	1.5	0	0.0077
0	0.097	0	0	0	0
0	0.716	0	0.6	0	0.0020
0.013	0.027	0	3.1	0	0.0099
0	0	0	1.1	0	0.0027
0.308	0.601	0	4.4	0	0.0127
0.001	0.003	0	2.2	0	0.0076
0.003	0.552	0	0	0	0
0	0.004	0	0	0	0
0	0.222	0	12.3	0	0.0307
0	0	0	7.1	0	0.0247
0	0	0	0	0	0
0.245	1.426	0.55	0.6	0.0038	0.0044
0	0.053	0	0	0	0
0	0	0	1.4	0	0.0056
0	0.388	0	1.4	0	0.0053
1.515	2.433	0	1.1	0	0.0048
0	0	0	0	0	0
0	0.245	0	14.5	0	0.0378
0.026	0.202	0.01	2.0	0.00003	0.0064
0.017	0.263	0.35	1.4	0.0013	0.0055

af frø, idet prøvernes antal mere må rette sig efter antallet af partier, firmaet udbyder, end efter frømængden.

Tallene i rubrik 2 angiver, hvor mange pct. af leveringerne firmaet har erstatningspligt for, fordi enten renhed eller spireevne ikke inden for de gældende latituder har svaret til garantien.

Det vil ses, at 16 firmaer er helt fri for erstatningspligt for mangler ved renhed eller spireevne. For 4 firmaer berører erstatningspligten mindre end 1 pct. af leveringerne, medens erstatningspligten for 3 firmaer omfatter 1,86, 2,44 og 3,59 pct. af leveringerne.

Da de kontrollerede firmaer kan ansætte garantitallene for det frø, de udbyder, ganske som de vil, er erstatningspligten imidlertid intet mål for, hvilke kvaliteter der er leveret. For at få et udtryk herfor, må man sætte de leverede kvaliteter i forhold til en fast målestok. Som sådan målestok benyttes i henhold til overenskomsten om den selvvirkende kontrol Statsfrøkontrollens gennemsnitstal for året, og i rubrik 3 er anført, hvor mange pct. af hvert firmas salg der ikke inden for de gældende latituder har svaret til disse gennemsnitstal.

De oplysninger, tallene i de to rubrikker giver, supplerer hinanden. Har et firma ifølge rubrik 2 ingen eller næsten ingen erstatningspligt, men rubrik 3 viser, at en meget stor del af leveringerne ikke har svaret til årets gennemsnit, fremgår det heraf, at det fine resultat i rubrik 2 er opnået ved, at garantitallene har været lave og ikke ved, at leveringerne har været af særlig fin kvalitet. Taget under eet er det kun 2,7 pct. af firmaernes leveringer, der ikke inden for latituderne har svaret til årets gennemsnitskvalitet. 5 firmaer har leveret alt frø svarende til denne kvalitet, og 6 andre har leveret mere end 99 pct. svarende til denne standard. Det vil ses, at der er firmaer, som har opfyldt garantien for alt eller så godt som alt frø, men dog har leveret adskillige pct. frø, der ikke inden for latituden svarer til årets gennemsnitskvalitet.

Et firma har leveret 16,1 pct. frø, som ikke svarede til årets gennemsnitskvalitet, men så godt som alle leveringer opfyldte firmaets garanti. To andre firmaer har leveret 14,8 og 10,3 pct. frø, der ikke svarede til årets gennemsnitskvalitet.

Af tallene i rubrik 2 fremgår det ikke, hvor meget renheden eller spireevnen har været for lav. Ethvert kg, der har været erstatningspligt for, har, hvad enten partiet har manglet lidt eller meget i at svare til garantien, haft samme indflydelse på

beregningen af de i rubrik 2 anførte tal. Har et firma haft et stort parti med en ganske lille mangel i forhold til garantital eller gennemsnitstal, vil dette bevirke, at firmaet kommer til at stå ugunstigt i rubrik 2 eller 3, hvorimod et lille parti kun får ringe indflydelse på tallene i disse rubrikker, selv om det har udvist meget store mangler.

Et bedre mål for manglerne med hensyn til renhed og spireevne har man i den vægtmængde af rent spiredygtigt frø, som er leveret for lidt i de erstatningspligtige leveringer. Denne størrelse er beregnet for hvert firma og i rubrik 4 angivet i pct. af den leverede frømængde. På tilsvarende måde har man i rubrik 5 angivet, hvor meget rent spiredygtigt frø der, målt med årets gennemsnitstal, har været for lidt i de leveringer, der ikke har svaret til disse gennemsnitstal. Tallene i rubrikkerne 4 og 5 supplerer altså på lignende måde hinanden som omtalt for rubrikkerne 2 og 3.

Rubrikkerne 6, 7, 8 og 9 angår ukrudtsindhold i leveringerne. Da der ikke under den selvvirkende kontrol skal garanteres med hensyn til ukrudtsindhold i frø af bede, kålroe og turnips, er disse arter ikke medregnet i rubrikkerne 6-9, der altså omfatter græs-, kløver- og gulerodsfrø.

I rubrik 6 er angivet, hvor mange pct. af den leverede frømængde der er blevet erstatningspligt for på grund af for højt ukrudtsindhold i forhold til garantien, og i rubrik 7 er meddelt, hvor mange pct. af leveringerne der havde for højt ukrudtsindhold i forhold til årets gennemsnit. Tallene i disse to rubrikker bør altså sammenholdes på lignende måde som omtalt for rubrik 2 og 3.

Det ses af rubrik 6, at 22 firmaer fuldt ud har overholdt deres garantier med hensyn til ukrudtsindhold, men rubrik 7 viser, at 16 af disse firmaer har leveret større eller mindre mængder frø, der med hensyn til ukrudtsindholdet ikke svarer til årets gennemsnit. For to firmaer har 12,3 og 14,5 pct. af leveringerne indeholdt mere ukrudt, end hvad der svarer til årets gennemsnitskvalitet; men begge firmaer har for alle partier overholdt, hvad de har garanteret.

Endelig har man udregnet og i rubrik 8 angivet, hvor mange kg ukrudtsfrø der pr. 100 kg leveret frø fandtes mere end garanteret i de leveringer, for hvilke der er erstatningspligt for ukrudt, og i rubrik 9 er på tilsvarende måde angivet, hvor meget ukrudts-

frø der i de leveringer, som ikke svarede til gennemsnittet for året, er for meget i forhold til dette gennemsnit.

I tabellens næstnederste linie har man for alle de forhold, der omtales i tabellen, anført de pågældende værdier under eet for alle firmaer, og i den nederste linie er de tilsvarende tal for 1959-60 anført for de arter, tabellen omfatter.

Ialt er der af de frøarter, tabel 4 omfatter, kontrolleret 2 096 208 kg, hvoraf 4 077 kg eller 0,19 pct. medfører erstatningspligt for mangler ved renhed eller spireevne, men 57 596 kg eller 2,7 pct. har ikke inden for latituderne svaret til årets gennemsnit. De frøarter, der kontrolleres for ukrudtsindhold, udgør i alt 1 233 548 kg, hvoraf kun 71 kg eller 0,01 pct. medfører erstatningspligt for ukrudtsindhold, medens 24 137 kg eller 2,0 pct. af leveringerne har haft højere ukrudtsindhold, end hvad der inden for latituden svarer til årets gennemsnit.

Som nævnt er leveringerne af grønfoderplanter ikke taget med i tabel 4 i modsætning til årene indtil 1957-58, da alle firmaer havde disse arter under kontrollen. Der er i 1961 solgt 48 991 kg frø af grønfoderplanter under den selvvirkende kontrol omfattende 18 partier, hvoraf i alt 29 prøver er undersøgt. Alle partier svarede til de givne garantier såvel som til årets gennemsnitstal med undtagelse af et parti gul lupin af Fr. Dreyers leveringer under den selvvirkende kontrol af frø af grønfoderplanter, idet partiet havde 1,2 pct. lavere renhed end årets gennemsnitsrenhed, som for gul lupin er så høj som 99,5 pct.

21 af de firmaer, hvis salg har været underkastet den selvvirkende kontrol, har solgt større eller mindre mængder af blandinger af græs- og kløverfrø - i alt 1 185 188 kg.

Ved salg af frøblandinger skal det opgives, hvor mange procent de indeholder af hver enkelt frøart. Spireevnen samt avlsland, sort og stamme skal opgives for hver art, der indgår i blandingen. Endvidere opgives den samlede renheds- og ukrudtsprocent for blandingen.

Blandingsforholdet kontrolleres ved almindelig renhedsundersøgelse af de foreliggende prøver. For spiringens vedkommende undersøges for hver prøve i almindelighed kun en enkelt af de arter, som findes deri, væsentlig fordi en gennemført spiringsanalyse af alle de arter, der findes i en sådan prøve, ville medføre et uforholdsmæssigt stort og derfor også meget bekosteligt arbejde. Skønt Statsfrøkontrollen vælger forskellige arter til spiringsundersøgelse, hvor der foreligger flere prøver af samme

Tabel 5. Undersøgelser af frøblandinger.

De kontrollerede firmaer	Antal undersøgte prøver	Antal partier under kontrol	Mængden af solgte frøbland. i pct. af firmaets salg af kløver- og græsfrø	Antal partier, for hvilke der er erstatningspligt	Erstatningspligtig mængde frøbl. i pct. af firmaets salg af kløver- og græsfrø
Østergaards Frøavl A/S, Stensballe, Horsens . . .	188	47	56.8	0	0
A/S Det jydsk Frøavlskompagni, Randers . . .	172	25	50.7	0	0
Jydsk Markfrøkontor A/S, Randers	130	16	75.3	0	0
M. Jørgensens Markfrøforr. A/S, Grejsdalen .	62	9	67.7	0	0
A/S Frøcontoret, Kolding	55	10	43.3	0	0
A/S Langelands Frøavls-Komp., Rudkøbing . .	50	9	29.1	0	0
Fr. Dreyer A/S, Århus	48	27	30.5	0	0
A/S Skive Markfrøkontor, Skive	44	9	56.0	0	0
N. C. Kraglund, Hjørring	38	5	23.9	0	0
A/S Sønderjydsk Frøforsyning, Åbenrå	31	6	46.8	0	0
Nordjysk Frøkompagni, Hjørring	29	7	39.8	0	0
A/S AntonNielsensFrøavl & Frøeksport, Almind	28	7	53.9	0	0
Dybro Jørgensen A/S, Sindal	27	8	40.2	0	0
A/S Morsø Frøkontor, Nykøbing Mors	27	7	58.2	0	0
Alsisk Frøavl A/S, Sønderborg	26	13	59.1	0	0
Syd-Stevns & Herfølge Frøhandel A/S, Herfølge	24	7	26.6	0	0
Ølandenes Frø-Kontor A/S, Rudkøbing	20	3	32.0	0	0
Sydfyns Frøavl A/S, Svendborg	17	4	28.6	0	0
I. C. Helm-Petersens Frøavl A/S, Århus	14	8	72.6	0	0
Det sjæll. Frøavlskomp. I/S, Kalundborg . . .	10	3	20.5	0	0
Johs. Steffensens Frøhandel, Holstebro	9	3	61.9	0	0
I alt	1049	233		0	

parti, eller hvor der foreligger flere prøver af frøblandinger fra samme leverandør, er den mulighed ikke udelukket, at spireevnen af en eller anden art, som indgår i blandingerne i små mængder, ikke bliver kontrolleret. Kontrollen er altså ikke fuldt så effektiv for frøblandinger som for frø, der sælges i ublandet tilstand.

I tabel 5 er anført forskellige forhold vedrørende kontrollen med frøblandinger for hvert firma, der har deltaget i dette salg.

Der er i 1960-61 under den selvvirkende kontrol undersøgt 1 049 prøver af 233 frøblandinger. For ingen af disse blandinger er der erstatningspligt.

Nedenfor er givet en oversigt over salget af kløver-, græs- og roefrø under den selvvirkende kontrol i 1961 sammenlignet med salget de 2 foregående år.

Salg under den selvvirkende kontrol			
	1961	1960	1959
Kløverfrø	569774 kg	677707 kg	630384 kg
Græsfrø.....	661440 »	739822 »	725498 »
Frøblandinger	1185188 »	1195276 »	946827 »
Roefrø.....	864994 »	971469 »	1047061 »
I alt....	3281396 kg	3584274 kg	3349770 kg

Salget af kløver- og græsfrø under den selvvirkende kontrol var i 1960 i alt 2 416 tons, hvilket er 197 tons mindre end året før, men 113 tons større end i 1959. Som det vil ses af det følgende afsnit i denne beretning, var det samlede salg af kløver- og græsfrø til indenlandsk forbrug i 1961 7 453 tons, og salget under den selvvirkende kontrol har således i 1961 udgjort 32,4 pct. af det samlede salg af disse arter mod 30,0 pct. i 1960.

Næsten halvdelen af salget af kløver- og græsfrø under den selvvirkende kontrol er i 1961 sket i form af frøblandinger. Denne salgsform er gennem årene steget stærkt, som det fremgår af følgende tal, der for salget under den selvvirkende kontrol viser salget af frøblandinger i pct. af det samlede salg af kløver- og græsfrø under kontrollen i de sidste 10 år:

pct. frø-	1961	1960	1959	1958	1957	1956	1955	1954	1953	1952
blandinger...	49.0	45.7	41.1	39.7	38.0	36.9	33.4	29.9	28.5	27.0

Der foreligger ikke oplysning om dette forhold for salget uden for den selvvirkende kontrol.

Af roefrø bortset fra sukkerroefrø til fabrik, er der under den selvvirkende kontrol solgt 865 tons, og da det samlede salg af foderroefrø i 1961 er 2979 tons, udgør salget af roefrø under den selvvirkende kontrol 29,0 pct. Når salgsprocenten under den selvvirkende kontrol er mindre for roefrø end for kløver- og græsfrø, forklares dette i hvert fald delvis derved, at det tiltagende salg af slebet roefrø hidtil er holdt uden for den selvvirkende kontrol, medens dette frø er medregnet i det samlede salg.

Ved studium af tabellerne 4 og 5 bør man erindre, at frøets værdi til udsåning ikke er bestemt alene af de egenskaber, der er omhandlet i tabellerne, men tillige i høj grad af dets herkomst (avlsland, sort og stamme). For nogle frøarters vedkommende er dette forhold af så afgørende betydning, at frø fra det bedste avlssted eller af den bedste stamme absolut bør foretrækkes, selv om det i renhed eller spireevne ikke helt kan stå mål med, hvad der udbydes fra mindre egnede avlssteder eller af 2. klasses stammer.

I erkendelse af dette forholds vigtighed er det i overenskomsten om den selvvirkende kontrol fastsat, at firmaerne på bestillingssedler m. v. skal opgive avlsland, sort og stamme for alle partier. Nogen kontrol vedrørende disse forhold foretages ikke i henhold til overenskomsten; men som nævnt side 791, har firmaerne Fr. Dreyer A/S, Århus, og Alsisk Frøavl A/S, Sønderborg, tiltrådt en tillægsoverenskomst, som udvider den selvvirkende kontrol til også at omfatte kontrol med frøets sorts- og stammeægtthed.

Under denne ægthedskontrol udsåedes i foråret 1961 prøver af 19 partier roefrø for Fr. Dreyer A/S og af 12 partier for Alsisk Frøavl A/S og henholdsvis af 37 og 18 kløver- og græsfrøpartier.

Ved kontroldyrkningen af roefrø, som afsluttedes efteråret 1961, har der ikke været indvendinger mod sorts- og stammeægtheden for noget roefrøparti. Kontroldyrkningen af kløver og græs kan ifølge sagens natur først afsluttes i sommeren 1962.

Firmaet I. C. Helm-Petersens Frøavl A/S, Århus, er pr. 1/8 1961 udtrådt af den selvvirkende kontrol. Kontrollen omfatter i foråret 1962 de øvrige 22 firmaer, som er nævnt i tabel 4, side 794.

VII. Det indenlandske forbrug af kløver-, græs- og roefrø.

Under afsnittet om Statsfrøkontrollens selvvirkende kontrol har der i beretningerne indtil 1956-57 i forbindelse med forbruget af kløver-, græs- og roefrø under denne kontrol været anført det samlede indenlandske forbrug af dette frø fordelt på art, avlsland, sort og stamme, således som det er optalt af Landbrugsministeriets udvalg vedrørende ind- og udførsel af frø.

Da angivelserne vedrørende fordelingen på art, avlsland, sort og stamme af forbruget under den selvvirkende kontrol udgik i beretningen for 1957-58, påbegyndtes et afsnit, der alene giver en oversigt over det samlede indenlandske forbrugs for-

Tabel 6.
Forbrug af kløver- og græsfrø, fordelt efter art, avlsland, sort og stamme.

Art, avlsland og stamme	Salg i foråret 1961			Salg i foråret 1960			Gns. salg 1954-56-57 -58 og -59	
	tons	procentisk for- deling inden for arten	pct. af det saml. salg af kløver- og græsfrø	tons	procentisk for- deling inden for arten	pct. af det saml. salg af kløver- og græsfrø	tons	pct. af det saml. salg af kløver- og græsfrø
Tidlig rødkløver	235		3.2	323		3.7	342	4.1
Stammer med romertal VI.	159	67.7		228	70.6			
» » » III.	24	10.2		52	16.1			
Hjelm.	44	18.7		40	12.4			
Anden dansk avl	1	0.4		0	0			
Udenlandsk avl	7	3.0		3	0.9			
Halvsidlig rødkløver	1563		21.0	1868		21.5	1817	21.7
Stammer med romertal IV.	1525	97.6		1623	86.8			
» » » III.	37	2.8		243	13.0			
Anden dansk avl	—	—		1	0.1			
Udenlandsk avl	1	0.1		1	0.1			
Hvidkløver	875		11.7	1090		12.5	826	9.9
Stammer med romertal II.	857	97.9		1040	95.4			
» » » I.	7	0.8		28	2.6			
Anden dansk avl	11	1.8		22	2.0			
Udenlandsk avl	0	0		0	0			
Alsikekløver	85		1.1	94		1.1	93	1.1
Stammer med romertal II.	36	42.4		45	47.9			
Anden dansk avl	49	57.6		49	52.1			
Udenlandsk avl	0	0		0	0			
Humlesneglebæg, dansk avl	252	100	3.4	297	100	3.4	400	4.8
Lucerne	296		4.0	335		3.8	317	3.8
Dansk avl	2	0.7		20	6.0			
Fransk avl	207	69.9		227	67.7			
Amerikansk og kanadisk avl	87	29.4		88	26.3			
Gul rundbæg, dansk avl	1	100	—	1	100	—	4	0.1
Alm. kællingetand	17		0.2	21		0.2	40	0.5
Stammer med romertal II.	8	47.1		11	52.4			
Anden dansk avl	5	29.4		5	23.8			
Udenlandsk avl	4	23.5		5	23.8			
Ialt bælgplantefrø	3324		44.6	4029		46.2	3639	46.0

— betyder, at forbruget har været mindre end 0,5 tons eller under 0,5 pct.

Tabel 6 (fortsat).
Forbrug af kløver- og græsfrø, fordelt efter art, avlsland, sort og stamme.

Art, avlsland og stamme	Salg i foråret 1961			Salg i foråret 1960			Gns. salg 1954 - 56 - 57 - 58 og - 59	
	tons	procentisk fordeling inden for arten	pct. af det saml. salg af kløver- og græsfrø	tons	procentisk fordeling inden for arten	pct. af det saml. salg af kløver- og græsfrø	tons	pct. af det saml. salg af kløver- og græsfrø
Timothe	620		8.3	713		8.2	655	7.8
Stammer med romertal III.....	484	78.1		571	80.1			
» » » II.....	85	13.7		105	14.7			
Anden dansk avl.....	1	0.1		3	0.4			
Udenlandsk avl.....	50	8.1		34	4.8			
Alm. rajgræs, tidlig	462		6.2	485		5.6	554	6.6
Stammer med romertal III.....	370	80.1		352	72.6			
Pajbjerg I.....	0	0		33	6.8			
Anden dansk avl.....	92	19.9		100	20.6			
Alm. rajgræs, sildig	1026		13.8	1286		14.8	1281	15.3
Stammer med romertal III.....	1023	99.7		1271	98.8			
» » » II.....	0	0		14	1.1			
Anden dansk avl.....	3	0.3		1	0.1			
Ital. rajgræs	130		1.7	174		2.0	245	2.9
Dansk avl med stammenavn.....	129	99.2		173	99.4			
Anden dansk avl.....	1	0.8		1	0.6			
Engsvingel	993		13.3	1114		12.8	996	11.9
Stammer med romertal II.....	970	97.7		1067	95.8			
Anden dansk avl.....	23	2.3		47	4.2			
Rød svingel, dansk avl	231	100	3.1	185	100	2.1	136	1.6
Stivbladet svingel, dansk avl	6	100	0.1	5	100	0.1	6	0.1
Agerhejre	23		0.3	29		0.3	38	0.5
Dansk avl med stammenavn.....	17	74.0		23	79.8			
Anden dansk avl.....	3	13.0		6	20.7			
Udenlandsk avl.....	3	13.0		0	0			
Hundegræs	405		5.4	457		5.2	435	5.2
Stammer med romertal II.....	348	85.9		387	84.7			
» » » I.....	0	0		2	0.4			
Anden dansk avl.....	57	14.1		68	14.9			
Alm. rapgræs	35		0.5	46		0.5	52	0.6
Dansk avl med stammenavn.....	24	68.6		26	56.5			
Anden dansk avl.....	11	31.4		20	43.5			
Engrapgræs	198		2.7	196		2.2	129	1.5
Stammer med romertal I.....	154	77.8		133	67.9			
Anden dansk avl.....	44	22.2		63	32.1			
Ialt græsfrø	4129		55.4	4690		53.8	4527	54.0

Tabel 7.
Forbrug af roefrø, fordelt efter art, avlsland, sort og stamme.

Art, avlsland og stamme	Salg i foråret 1961			Salg i foråret 1960			Gens. salg 1954-56-57 -58 og -59	
	tons	procentisk for- deling inden for arten	pct. af det saml. salg af roefrø	tons	procentisk for- deling inden for arten	pct. af det saml. salg af roefrø	tons	pct. af det saml. salg af roefrø
Runkelroe	164		4.5	240		5.7	321	6.8
Barres, Øtofte Nova XII	66	40.3		0	0			
» » » XI	6	3.7		112	46.7			
» » » X	14	8.5		21	8.8			
» Pajbjerg Ideal P. XII	25	15.2		0	0			
» Strynø X	6	3.7		12	5.0			
» Ferritslev X	24	14.6		32	13.3			
Anden Barres	0	0		2	0.8			
Hunsballe XI	23	14.0		61	25.4			
Anden runkelroe	—	—		—	—			
Fodersukkerroe	1953		53.3	2191		51.7	2307	49.0
Pajbjerg Rex XI	77	3.9		278	12.7			
Rød Øtofte XII	131	6.7		0	0			
» » XI	7	0.4		193	8.8			
» » X	9	0.5		31	1.4			
Gul Øtofte XII	151	7.7		0	0			
Gul Dæno XII	785	40.2		0	0			
Gul Dæno XI	212	10.9		1361	62.2			
Hvid Øtofte XII	153	7.8		0	0			
» » XI	—	—		119	5.4			
Pajbjerg Korsroe P. XII	273	14.0		0	0			
» » XI	32	1.6		134	6.1			
Hvid Strynø X	12	0.6		9	0.4			
Hunsballe Alba XII	33	1.7		0	0			
» Vega XII	—	—		0	0			
Hvid Gimsing XII	46	2.4		0	0			
Anden fodersukkerroe, dansk avl ..	32	1.6		66	3.0			
Sukkerroe til foder	294		7.8	308		7.3	235	5.0
Hinderupgård XII	274	96.5		0	0			
» XI	2	0.7		266	86.4			
Hunsballe Kora XII	1	0.3		0	0			
» XI	0	0		25	8.1			
Pajbjerg X	0	0		1	0.3			
Anden sukkerroe til foder	7	2.5		16	5.2			
Sukkerroe til fabrikk	648		17.9	787	100	18.6	1078	22.9
Deraf »slebet« bedefrø af alle stammer	307			241				

Tabel 7 (fortsat).

Forbrug af roefrø, fordelt efter art, avlsland, sort og stamme.

Art, avlsland og stamme	Salg i foråret 1961			Salg i foråret 1960			Gens. salg 1954 - 56 - 57 - 58 og - 59	
	tons	procentisk for- deling inden for arten	pct. af det saml. salg af roefrø	tons	procentisk for- deling inden for arten	pct. af det saml. salg af roefrø	tons	pct. af det saml. salg af roefrø
Kålroe, Bangholm	235		6.5	283		6.7	265	5.6
Pajbjerg Sahna XI	80	34.0		92	32.5			
Hinderupgård XI	35	14.9		40	14.1			
Wilby Øtofte XI	98	41.7		118	41.6			
» » X	8	3.4		16	5.7			
Øtofte XI	11	4.7		13	4.6			
Øtofte X	3	1.3		1	0.4			
Pajbjerg XI	—	—		3	1.1			
Kålroe, Wilhelmsburger	278		7.7	331		7.8	389	8.3
Reform XI	80	28.7		69	20.8			
Trifolium XI	42	15.1		47	14.2			
» X	5	1.9		12	3.6			
Øtofte XI & F	148	53.2		125	37.3			
» X & E	3	1.1		78	23.6			
Andre kålroer	13		0.4	16		0.4	38	0.8
Rekord, Tåstrupgård XI	13	100		16	100			
» » X	—	—		—	—			
Grønhovedet Hunsballe	0	0		—	—			
Andre gulkødede kålroer	0	0		—	—			
Hvidkødede kålroer	0	0		—	—			
Turnips, gulkødet	38		1.0	56		1.3	48	1.0
Yellow Tankard, Roskilde IX	4	10.5		21	37.5			
» » Pajbjerg IX	7	18.4		9	16.1			
» » Hinderupg. IX	19	50.0		15	26.8			
Fynsk Bortfelder, Roskilde VII	3	7.9		6	10.7			
» » Hundsløv VII	2	5.3		2	3.5			
Andre gulkødede turnips	3	7.9		3	5.4			
Turnips, hvidkødet	4		0.1	9		0.2	11	0.2
Majturnips, Roskilde B.	1	25.0		1	11.1			
Østersundom, Amagergård V.	2	50.0		3	33.3			
Grey stone, »	—	—		2	22.3			
Andre hvidkødede turnips	1	25.0		3	33.3			
Gulerod	10		0.3	13		0.3	17	0.4
Stammer med romertal X	3	30.0		5	38.5			
» » » VII	—	—		—	—			
Anden gulerod, dansk avl	4	40.0		8	61.5			
» » udenlandsk avl	3	30.0		—	—			
Ialt roefrø	3627		100	4234		100	4709	100

deling, hvilket skønnes stadig at være af interesse for læserne af nærværende beretning.

Tabel 6 omfatter forbruget af kløver- og græsfrø og tabel 7 forbruget af roefrø.

Tallene er udregnet på grundlag af oplysninger, som Landbrugsministeriets udvalg vedrørende ind- og udførsel af frø hvert år indhenter ved udsendelse af spørgeskemaer til besvarelse pr. 1. juli af alle frøfirmaer, der har detailsalg af frø til forbrug her i landet.

Som det fremgår af tabellerne, er forbruget af de enkelte stammer eller grupper heraf angivet i tons. Endvidere er det procentiske forbrug angivet dels inden for de enkelte arter, dels for arterne eller grupperne i forhold til det samlede forbrug.

Tabellerne omfatter årene 1961 og 1960 og endvidere gennemsnittet for de fem år 1959, 1958, 1957, 1956 og 1954. Efter den dårlige frøhøst i 1954 var salget i 1955 unormalt, hvorfor man har udeladt dette år ved dannelsen af det forannævnte femårs-gennemsnit.

De mængder af kløver- og græsfrø, der er indgået i frøblandinger, er indregnet i de pågældende arter, sorter eller stammer både i de absolutte mængder og ved den procentiske fordeling.

Tabel 6 viser, at det samlede salg af bælgplante-frø i 1961 har været væsentligt mindre end i 1960 og ligeledes mindre end i det anførte femår. Nedgangen i forhold til 1960 gælder for næsten alle bælgplantearterne, dog mest for hvidkløver og tidlig og halvsildig rød-kløver. I forhold til det anførte femår er det samlede salg af bælgplante-frø ligeledes faldet væsentligt, og der er sket visse ændringer, når man betragter salget af frø af de enkelte bælgplantearter.

Af tidlig og halvsildig rød-kløver samt humlesneglebælg er der solgt betydeligt mindre i 1961 end i femåret, medens der af hvid-kløver er solgt lidt mere.

Salget af bælgplante-frø beregnet i procent af det samlede salg af bælgplante-frø og græsfrø er lidt mindre i 1961 end i 1960 og ligeledes lidt mindre end i femåret.

Tabel 6 viser endvidere, at det samlede salg af græsfrø i 1961 også har været væsentlig mindre end i 1960, og nedgangen gælder alle græsfrøarter med undtagelse af rød svingel, stivbl. svingel og engrapgræs. I forhold til salget i femåret har det samlede salg af græsfrø i 1961 også været mindre, og salgets fordeling på de enkelte græsfrøarter er også ændret noget; der er således

solgt omtrent samme mængder frø af timothe og engsvingel og lidt mere af rød svingel, stivbl. svingel og engrapgræs, medens der er solgt væsentligt mindre frø af alm. rajgræs og italiensk rajgræs.

Tabel 6 viser, at forbruget af såvel bælgplantefrø som græsfrø har været dalende i de senere år med undtagelse af salget i 1960, hvor særlige forhold antagelig gjorde sig gældende.

Bortset fra lucerne og kællingetand har næsten hele salget af græsmarksfrø været af dansk avl.

Af tabel 7, der giver oversigt over forbruget af roefrø, fremgår, at det samlede salg af roefrø i 1961 er lavere end i 1960, og væsentligt lavere end gennemsnittet i femåret. Nedgangen i salget gælder både runkelroer, fodersukkerroer og sukkerroer til fabrik, medens salget af frø af sukkerroer til foder er steget i de senere år.

Forbruget af »slebet« bedefrø af alle stammer, der første gang optaltes i 1958 og da var 82 tons, er i 1960 og 1961 steget til henholdsvis 241 og 307 tons.

Salget af frø af de øvrige roearter er også gået noget tilbage, særlig af kålroe, Wilhelmsburger.

VIII. Undersøgelser vedrørende sortsrenhed og stammeægthed samt sygdomsangreb.

1. Adskillelse af varieteter og sorter i laboratoriet.

a. Sortsrenhedsundersøgelse af byg.

Undersøgelserne i laboratoriet for sortsrenhed af byg har i året 1960-61 været af mindre omfang end i året forud. I indeværende beretningsår er der undersøgt 2 556 prøver, hvilket er 1 096 prøver eller 30 pct. mindre end i sidste beretningsår, hvor der blev undersøgt 3 652 prøver. Årsagen til nedgangen er hovedsagelig den mindre eksport af malthbyg, hvorfra en meget væsentlig del af prøverne til sortsrenhedsbestemmelsen hidrører.

Af de 2 556 prøver er 1 687 prøver undersøgt for sortsrenhed alene i laboratoriet, medens de øvrige 869 prøver tillige er undersøgt for sortsrenhed i kontrolmarkerne, og sortsrenhedsundersøgelsen i laboratoriet er for disse sidste prøver et led i kontrolmarksundersøgelsen.

Fordelingen af de 2 539 bygprøver efter det ved indsendelsen opgivne sortsnavn samt efter sortsrenhed fremgår af tabel 8. 17 prøver har ikke været anvendelige til opstilling i denne tabel.

De prøver, der er benævnt Archer, består antagelig over-

Tabel 8. Fordelingen af undersøgte bygprøver 1960—61 efter opgivet sortsnavn og indhold af fremmed sort.

Sort	Antal prøver med indhold af fremmed sort i pct.							Forkert sortsbenævnt (over 50 pct.)	Antal prøver ialt	Pct. af det saml. antal prøver
	0	0.1—1.0	1.5—5.0	5.5—8.0	8.5—14.5	15.0—50.0				
Carlsberg II.....	455	148	52	7	4	3	11	680	26.8	
Weibulls Herta.....	129	166	69	10	10	13	3	400	15.8	
Proctor.....	225	96	33	3	5	10	9	381	15.0	
Svaløf Bonus.....	229	73	19	7	8	5	5	346	13.6	
Weibulls Rika.....	207	78	17	5	6	4	2	319	12.6	
» Ingrid.....	136	14	3	1	1	1	1	157	6.1	
Pajbjerg Drost A....	59	11	3				3	76	3.0	
Svaløf Freja.....	15	24	5				1	45	1.8	
Pajbjerg Drost.....	13					1	15	29	1.1	
Svaløf Ymer.....	21	3	1					25	1.0	
» Pallas.....	19							19	0.7	
Abed Kenia.....	7	1	4					12	0.5	
Vada.....	7	2						9	0.4	
Archer.....	7	1						8	0.3	
Hafnia.....	8							8	0.3	
Abed Maja.....	7			1				8	0.3	
Dana.....	6							6	0.2	
Andre sorter.....	4	1				5	1	11	0.5	
I alt.....	antal	1554	618	206	34	34	42	51	2539	100
	pct.	61.2	24.4	8.1	1.3	1.3	1.7	2.0	100	

vejende af Abed Archer, men da de forskellige Archersorter ikke kan adskilles i laboratoriet på grundlag af kærnerne, kan nogle af prøverne også være af anden sort inden for denne gruppe.

For en del sorter gælder, at sortsrenheden antagelig er lidt mindre, end tabellen giver udtryk for, da disse sorter vanskeligt lader sig adskille fuldstændigt, hvorfor en indblanding af den ene i den anden ikke altid kan påvises.

Af tabel 8 fremgår, at der i ca. 40 pct. af prøverne er fundet kærner af fremmed sort, og tabellen viser endvidere, at indblandingen af fremmed sort i en del af disse prøver har været meget betydelig. 2,0 pct. af alle prøver indeholdt mindst 50 pct. kærner af fremmed sort og måtte derfor betegnes som forkert sortsbenævnt, og for yderligere 4,3 pct. af prøverne var indblandingen over 5 pct.

Tabel 8 viser endvidere, at sortsrenheden er ret forskellig for de forskellige sorter. Særlig lav er sortsrenheden for Pajbjerg Drost, af hvilken ca. 50 pct. af prøverne var forkert sortsbenævnt. Dette skyldes imidlertid, at en betydelig del af de prøver, der indsendes under dette sortsnavn, i virkeligheden er Pajbjerg Drost A.

Gruppen: andre sorter omfatter sorterne: Prentice, Øtofte Fero, Abed Binder og Pajbjerg Kronbyg.

Nedenstående oversigt viser, hvorledes sortsrenheden har været i 1960-61 sammenlignet med de 9 foregående år.

pct. kærner af fremmed sort	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960
	-52	-53	-54	-55	-56	-57	-58	-59	-60	-61
0	93	81	72	71	59	65	53	46	55	61
0.1—1.0	3	6	12	13	17	15	19	23	25	25
1.5—5.0	1	3	6	7	10	10	12	16	10	8
5.5—8.0	1	1	2	2	3	2	3	4	2	1
over 8.0	2	9	8	7	11	8	13	11	8	5

Tallene i oversigten angiver procenten af bygprøver, der falder i de anførte sortsrenhedsklasser.

Det fremgår af oversigten, at den gennemsnitlige sortsrenhed i 1960-61 er lidt højere end i de nærmest foregående år; derimod er sortsrenheden væsentlig lavere end i de første år i perioden. Årsagen hertil er, at prøverne i de første år i langt højere grad stammer fra partier fra sædekornshandelen, end tilfældet har været i de seneste år, hvor den overvejende del af prøverne stammer fra partier fra maltbyghandelen. Disse partier har en langt ringere sortsrenhed end partier, der stammer fra sædekornshandelen.

b. Adskillelse af hvid og gul havre.

I beretningsåret er 404 havreprøver undersøgt for indhold af kærner af anden farve. 366 prøver er opgivet at være hvid havre, medens 38 ifølge det opgivne sortsnavn er gul havre. 57 prøver er indsendt specielt for denne undersøgelse eller i forbindelse med andre laboratorieundersøgelser, medens 347 prøver er indsendt til undersøgelse i kontrolmarkerne, og ovennævnte laboratorieundersøgelse er da et led i sortsrenhedsbestemmelsen i kontrolmarkerne.

I tabel 9 er de 404 havreprøver grupperet sortsvi og efter indholdet af kærner med afvigende farve.

Tabel 9. Fordelingen af undersøgte havreprøver 1960—61 efter opgivet sortsnavn og indhold af kærner med afvigende farve.

Sort	Antal prøver med indhold af kærner med afvigende farve i pct.						Antal prøver i alt	Pct. af det saml. antal prøver
	0	0,01—0,10	0,11—0,50	0,51—1,00	1,01—5,00	5,01—50,00		
Svaløf Stål.....	55	194	7	1	1		258	63,8
» Guldregn II...		14	15	6	3		38	9,4
Abed Palu.....			4	11	13		28	6,9
» Max.....	11	12					23	5,7
Svaløf Stål F.....	2	13					15	3,7
Svaløf Blenda.....	2	9					11	2,7
Borris Opus II.....		2	2				4	1,0
Pajbjerg Rex.....		4					4	1,0
Pajbjerg Rex A.....	1	3					4	1,0
Svaløf Ørn E.....		4					4	1,0
Svaløf Ørn.....	2	1					3	0,8
Condor.....	1	2					3	0,8
Petkus Vollbringer...			3				3	0,8
Svaløf Fold.....		3					3	0,8
Marne.....	1	1					2	0,4
Pendek.....	1						1	0,2
I alt.....	antal...	76	262	31	18	17	404	100
	pct.....	18,8	64,9	7,7	4,4	4,2	100	

18,8 pct. af prøverne har været helt fri for kærner af anden farve. Den største del af prøverne, nemlig 64,9 pct., indeholdt fra 0,01—0,10 pct. og størstedelen af disse kun ganske enkelte kærner pr. kg.

Af tabellen fremgår endvidere, at sorten Abed Paluhavre har et større indhold af gule kærner end de øvrige hvide havresorter. Denne sort er af forædleren udsendt med 0,2—0,4 pct. gule kærner. Dette indhold er i årenes løb tiltaget, så det for de i 1960-61 undersøgte prøver udgjorde gennemsnitlig 1,0 pct.

c. Andre undersøgelser.

I beretningsåret blev der indsendt 4 aksprøver af byg til sortsbestemmelse.

Endvidere blev der indsendt en prøve rug og 1 prøve hvede til undersøgelse for, om det var vår- eller vinterformer. Disse prøver blev udsået i skåle i laboratoriet til iagttagelse af væksten og botaniske karakterer i en periode af ca. 6 uger.

2. Undersøgelser i kontrolmarkerne.

I året 1961 har antallet af undersøgte prøver været en del større end i det foregående år, idet kontroldyrkningen har omfattet 4 103 prøver mod 3 529 prøver året forud. Disse prøver har været udsået i 14 995 parceller på et samlet areal af 22,5 ha.

Kontrolmarkerne har været beliggende på Brøndgården pr. Ballerup, Hylagergård pr. Tåstrup og Lille Vejlegård pr. Greve Strand.

a. Korn og bælg sæd.

Udsåningen af vintersædsprøverne blev påbegyndt den 29. september og afsluttet den 21. oktober. Spiringen forløb normalt, og prøverne overvintrede tilfredsstillende.

Prøverne af vårsæd og bælg sæd blev udsået i tidsrummet 18. marts til 17. april. Alle prøver af vårsæd fik en tilfredsstillende udvikling. Undersøgelserne vedrørende sygdomme kunne påbegyndes den 22. juni og undersøgelserne vedrørende sortsægthed en ugestid senere.

Af korn og bælg sæd blev der til undersøgelse i 1961 udsået 1 792 prøver, hvilket er 119 prøver flere end sidste år. Af de 1 792 prøver er 1 undersøgt i forbindelse med sortsrenhedsbestemmelsen i laboratoriet, og 154 er måle- og studieprøver; disse 155 prøver er undersøgt for Statsfrøkontrollens regning.

For 11 prøvers vedkommende blev undersøgelsen opgivet, efter at udsåningen var foretaget, i de fleste tilfælde, fordi plomberingen som kontrolleret sædekorn blev annulleret på grund af mangelfuld kvalitet.

De indsendte, undersøgte prøver udgør herefter 1 626, og kun disse er taget med i de følgende opstillinger. 1 619 prøver er indsendt til sortsrenheds- og sygdomsundersøgelse til garantibrug og 7 til sortsrenhedsundersøgelse til garantibrug. 579 prøver stammer fra den af Statsfrøkontrollen udøvede kontrol med sædekorn.

De 1 626 undersøgte prøver fordeler sig efter arter og varieteter således:

Vinterrug.....	95 prøver	Byg.....	869 prøver
Vårrug.....	18 »	Havre.....	342 »
Vinterhvede.....	136 »	Markært.....	7 »
Vårhvede.....	159 »		

Tabel 10. Oversigt over angreb af brand og sribesyge i kornprøver i kontrolmarkerne i 1961.

Kornart og sygdomsangreb	Antal prøver med pct. angrebne planter				Antal prøver ialt	Gennemsnitsangreb pct.	Stærkeste angreb pct.
	0	0.01—0.10	0.11—1.00	1.01 og derover			
Vinterrug, antal prøver med stængelbrand	95				95		
Vårrug, » » » »	18				18		
Vinterhvede, » » » støvbrand . . .	102	26	7	1	136	0.0675	1.39
» » » » stinkbrand . . .	129	7			136	0.0006	0.04
Vårhvede, » » » støvbrand . . .	56	71	32		159	0.0522	0.42
» » » » stinkbrand . . .	159				159		
Byg, » » » sribesyge . . .	815	42	12		869	0.0061	0.02
» » » » nøgen brand .	568	262	37	2	869	0.0230	3.52
Havre, » » » » » .	342				342		

I tabel 10 er opført resultaterne af sygdomsundersøgelserne for 1 619 prøver, for hvilke der som ovenfor nævnt var anmodet om disse undersøgelser.

Angreb af stængelbrand i rug er ikke forekommet. Svage angreb af støvbrand er forekommet i en del af hvedeprøverne. Angreb af stinkbrand i hvede er kun forekommet i 7 prøver.

Angrebet af sribesyge i byg har kun omfattet ca. 6 pct. af prøverne, og angrebet har kun været svagt.

Angrebet af nøgen brand i byg har som helhed været svagt i de i 1961 kontroldyrkede prøver.

Angreb af nøgen brand i havre er ikke forekommet.

Tabel 11 viser angrebet af nøgen brand i byg i de sidste 10 år. Som det fremgår af tabellen, er brandangrebet ret forskelligt fra år til år. I 1952 var angrebet svagt, medens der i årene 1953 og 1954 var stærke angreb og i 1955 og 1957 middelstærke angreb. I 1958 og 1959 har angrebet igen været svagt, og i 1960 og 1961 har det været usædvanlig svagt.

I tabel 12 er 9 120 bygprøver, der er undersøgt i de sidste 10 år, fordelt, så brandangrebets størrelse for de enkelte sorter fremgår.

De forskellige sorter af Archerbyg synes at forholde sig ens over for nøgen brand og er derfor slået sammen til een gruppe. Tabellen viser tydeligt, at Archer- og Proctorbyg angribes langt mindre end de øvrige sorter. Pajbjerg Drostbyg A, Pajbjerg

Tabel 11. Angreb af nøgen brand i byg i årene 1952—61.

	pct. prøver med angreb af nøgen brand i pct.									Gennemsnitsangreb pct.	Antal prøver i alt
	0	0.01-0.10	0.11-0.20	0.21-0.30	0.31-0.40	0.41-0.50	0.51-1.00	1.01-2.00	2.01 og derover		
1952.....	8	30	23	16	10	5	5	3	—	0.23	1170
1953.....	12	18	10	6	6	5	16	17	10	0.75	1228
1954.....	11	13	4	6	4	6	23	20	13	1.00	1319
1955.....	16	20	11	10	10	6	15	8	4	0.44	935
1956.....	13	33	18	10	7	6	9	3	1	0.25	1111
1957.....	8	23	15	11	9	7	17	7	3	0.42	1035
1958.....	17	35	16	7	6	4	11	3	1	0.23	856
1959.....	20	48	13	6	3	2	5	2	1	0.15	938
1960.....	62	36	2	—	—	—	—	—	—	0.01	862
1961.....	65	30	3	1	1	—	—	—	—	0.02	860
	21	28	12	7	6	4	11	7	4	0.39	10314

— betyder, at tallet ligger under 0.5 pct.

Tabel 12. Angreb af nøgen brand i forskellige bygsorter i årene 1952—1961.

Sort	pct. prøver med angreb af nøgen brand i pct.									Gennemsnitsangreb pct.	Antal prøver i alt
	0	0.01-0.10	0.11-0.20	0.21-0.30	0.31-0.40	0.41-0.50	0.51-1.00	1.01-2.00	2.01 og derover		
Archer.....	67	33	—	—	—	—	—	—	—	0.01	99
Proctor **).....	45	51	3	1	—	—	—	—	—	0.08	567
Pajbjerg Drost A***)...	56	30	3	6	2	—	2	1	—	0.06	90
Pajbjerg Drost.....	23	54	9	5	2	4	3	—	—	0.09	160
Svaløf Bonus.....	35	34	12	6	4	3	5	1	—	0.12	1090
Carlsberg II*).....	25	33	12	7	5	4	9	4	1	0.23	1493
Abed Kenia.....	10	38	16	9	6	6	12	3	—	0.24	428
Svaløf Ymer.....	16	24	17	11	5	6	13	7	1	0.34	384
Weibulls Rika.....	22	27	12	8	5	5	12	6	3	0.35	1132
Abed Maja.....	11	18	17	12	8	6	14	9	5	0.50	939
Svaløf Freja.....	19	17	12	9	6	4	16	11	6	0.54	339
Weibulls Herta.....	11	20	13	9	8	5	15	11	8	0.62	2401
Alle sorter.....	21	28	12	8	6	4	11	7	3	0.36	9120

— betyder, at tallet ligger under 0.5 pct. *) Kun for 1953-61. **) Kun for 1955-61. ***) Kun for 1957-61.

Drost- og Svaløf Bonusbyg angribes kun svagt. Derefter følger Carlsbergbyg II, Abed Kenia-, Svaløf Ymer- og Weibulls Rikabyg med lidt stærkere angreb. Endvidere Abed Major- og Svaløf Frejabyg med noget stærkere angreb, og stærkest har Weibulls Hertabyg været angrebet.

Tabel 13. Angreb af nøgen brand i forskellige bygsorter i året 1961.

Sort	Pct. prøver med angreb af nøgen brand i pct.								Gns.angreb pct.		Antal prøver		
	0	0.01-0.10	0.11-0.30	0.31-0.30	0.31-0.40	0.41-0.50	0.51-1.00	1.01-2.00	2.01 og derov.	alle prøver	ikke varmtvandsafsv. prøver	alle prøver	ikke varmtvandsafsv. prøver
Abed Archer	100									0	0	3	3
Hafnia	100									0	0	5	5
Svaløf Pallas	100									0	0	19	17
Proctor	87	13								0	0	110	108
Svaløf Bonus	87	13								0	0	126	113
Pajbjerg Drost A . .	67	33								0	0.01	27	23
Abed Maja	20	80								0.01	0.01	5	5
Weibulls Ingrid . .	68	31		1						0.01	0.01	78	74
Svaløf Ymer	33	67								0.01	0.01	12	11
Weibulls Rika	54	43	2	1						0.02	0.02	127	114
» Herta	56	40	4							0.02	0.02	108	104
Abed Kenia	40	60								0.02	0.02	5	5
Abed Mentor		100								0.03	0.03	3	3
Dana	17	83								0.04	0.04	6	6
Carlsberg II	54	33	6	3	1		1	1	1	0.06	0.07	207	192
Svaløf Freja	26	47	5	11	11					0.09	0.10	19	18
Alle sorter	alle prøver	65	30	3	1	1	—	—	—	0.02		860	
	ikke varmtv. afsv. prøver	63	32	3	1	1	—	—	—		0.02		801

— betyder, at tallet ligger under 0,5 pct.

Selvom der af næsten alle sorter i tabel 12 er undersøgt et betydeligt antal prøver for angreb af nøgen brand, må den rækkefølge, som sorterne har placeret sig i i tabellen med hensyn til modtagelighed over for nøgen brand, dog tages med et vist forbehold, da der er visse forhold, som kan tænkes at have påvirket placeringen i tabellen lidt. For det første er der blandt de undersøgte prøver af næsten alle sorter et vist antal prøver, som er varmtvandsafsvampede, og såfremt antallet heraf — som man ikke har fuld oplysning om — ikke udgør den samme procentdel inden for alle sorterne, vil varmtvandsafsvampningen have påvirket rækkefølgen i tabellen. For det andet kan den fundne rækkefølge for modtagelighed være påvirket af det forskellige brandangreb, som årgangen i henhold til tabel 11 medfører, idet sorter, der i »brandårene« har været repræsenteret med forholdsvis mange prøver, vil fremtræde som gennemsnitlig mere modta-

gelige end sorter, hvoraf der i »brandårene« er undersøgt forholdsvis færre prøver.

For at eliminere de forannævnte to faktorer er i tabel 13 angivet angrebet af nøgen brand for de forskellige sorter udelukkende for de prøver, som er undersøgt i 1961, og man har i tabellen endvidere udskilt de varmtvandsafsvampede prøver fra det samlede antal prøver, således at antallet af ikke varmtvandsafsvampede prøver og angrebet i disse kan ses.

Af de 860 prøver, som tabellen omfatter, foreligger oplysning om, at 59 prøver repræsenterer varmtvandsafsvampede partier, og der er i tabellen anført gennemsnitsangreb af nøgen brand i pct. dels for alle prøver, dels for ikke varmtvandsafsvampede prøver.

Det fremgår af tabellen, at sortsrækkefølgen for det gennemsnitlige angreb af nøgen brand er den samme, enten man tager alle prøver under eet, eller man kun ser på de prøver, der ikke er varmtvandsafsvampede. Ved sammenligning med tabel 12 fremgår det endvidere, at sortsrækkefølgen stort set er den samme som i tidligere år.

Som det er nævnt i omtalen af tabel 10, viser tabel 13 endvidere, at angrebet af nøgen brand i bygprøverne i 1961 har været af meget begrænset omfang.

Udover de 860 prøver, der er opført i tabel 11 og 13, er der undersøgt yderligere 8 prøver for nøgen brand i året 1961. Disse 8 prøver var af sorterne Pajbjerg Kron-, Pajbjerg Drost-, Domen- og Vadabyg og er udeladt, fordi antallet er så ringe, at der ikke kan blive grundlag for et pålideligt skøn over de pågældende sorters forhold over for nøgen brand.

I tabel 14 er der givet en oversigt over indholdet af fremmed sort i 869 prøver af byg. I 455 prøver eller 53 pct. af det samlede antal er der ved undersøgelsen af de 10-14 000 planter, der er undersøgt pr. prøve, ikke fundet planter af fremmed sort. 745 prøver eller 86 pct. havde højst 0,10 pct. fremmed sort, hvilket er grænsen for, hvad der for byg og havre tillades for udsædspartier under sædekornskontrollen. 775 prøver eller 90 pct. havde en indblanding af fremmed sort, der var højst 0,20 pct.; disse prøver kan svare til den garanti med hensyn til fremmed sort, som sælgere af Statskontrolleret Sædekorn påtager sig.

37 prøver havde over 1 pct. fremmed sort, og heraf viste 1 prøve sig ikke at svare til det opgivne sortsnavn, idet indholdet af fremmed sort oversteg 50 pct. For en del af sorternes ved-

Tabel 14. Oversigt over indhold af fremmed sort i bygprøver i kontrolmarkerne 1961.

Sort	Antal prøver med indhold af fremmed sort i pct.												Antal prøver i alt		
	0	0.01—0.10	0.11—0.20	0.21—0.30	0.31—0.40	0.41—0.50	0.51—1.00	1.01—1.50	1.51—2.00	2.01—5.00	5.01—15.00	15.01—50.00		forkert sortsbetævnit	
Carlsberg II. . . .	143	53	3	1		1		1	2	2	1			207	
Weibulls Rika. . .	50	58	7	5	1	2	4							127	
Svaløf Bonus. . .	83	30	3	1	2	1	1	1	2	1	1			126	
Proctor	67	24	1	5	3	6	1	1		1	1			110	
Weibulls Herta .	24	47	9	4	2		5	4	3	6	3			108	
Weibulls Ingrid	24	51	1		1		1					1		78	
Pajbjerg Drost A	15	9						1			2			27	
Svaløf Pallas. . .	17	2												19	
Svaløf Freja. . .		6	4	9										19	
Svaløf Ymer . . .	6	4	1							1				12	
Dana	6													6	
Abed Maja. . . .	2	2									1			5	
Abed Kenia. . . .	4	1												5	
Hafnia	5													5	
Abed Mentor . . .	3													3	
» Archer		2		1										3	
Andre sorter . . .	6	1	1										1	9	
I alt	antal	455	290	30	26	9	10	12	8	7	11	9	1	1	869
	pct. . . .	53	33	4	3	1	1	1	1	1	1	1	—	—	100

— betyder, at tallet ligger under 0.5 pct.

kommende fremtræder sortsrenheden antagelig lidt større, end den i virkeligheden er, idet visse sorter vanskeligt lader sig fuldstændigt adskille.

I tabel 15 er der givet en tilsvarende oversigt for 342 prøver af havre. 51 prøver eller 14 pct., var fri for fremmed sort. 306 prøver eller 89 pct. indeholdt højst 0,10 pct. fremmed sort, og 315 prøver eller 92 pct. havde højst 0,20 pct. indblanding af fremmed sort. 10 prøver havde over 1 pct. fremmed sort, og heraf viste 6 prøver sig ikke at svare til det opgivne sortsnavn, idet indholdet af fremmed sort oversteg 50 pct.

Også for havresorterne gælder, at der er visse begrænsninger af muligheden for adskillelse, hvorfor sortsrenheden antagelig for visse sorter fremtræder lidt større i tabellen, end den i virkeligheden er.

Tabel 15. Oversigt over indhold af fremmed sort i havreprøver i kontrolmarkerne 1961.

Sort	Antal prøver med indhold af fremmed sort i pct.											Antal prøver i alt	
	0	0.01—0.10	0.11—0.30	0.31—0.50	0.51—0.80	0.81—1.00	1.01—1.50	1.51—2.00	2.01—5.00	5.01—15.00	15.01—50.00		forkert sortsbenevnt
Svaløf Stål.....	11	189	2	2	1	6	1		1			4	217
» Guldregn II		8	6	3	1	4						1	23
Abed Palu.....	18	3											22
» Max.....	11	10										1	22
Svaløf Stål F....	2	13											15
Svaløf Blenda...		11											11
» Ørn E....	1	3										1	5
Pajbjerg Rex A.	1	3											4
Pajbjerg Rex ...		4											4
Svaløf Fold.....		3											3
Borris Opus....		2											2
Borris Opus II.	1	1											2
Marne.....	1	1											2
Svaløf Ørn.....		2											2
Andre sorter....	5	2	1										8
I alt...	antal	51	255	9	5	2	10	1		1		6	342
	pct...	14	75	3	1	1	3	—		—		1	2

— betyder, at tallet ligger under 0.5 pct.

Af tabel 9 fremgår, at prøverne af Abed Paluhavre har haft et vist indhold af kærner med afvigende farve, medens den samme sort i tabel 15 fremtræder med en større sortsrenhed, end dette forhold lader formode. Forklaringen på dette er, at nævnte sort fra forædlerens side er udsendt med et vist indhold af gule kærner, ca. 0,4 pct. Ved angivelsen af tallet for fremmed sort er der taget hensyn til dette, idet tallet bliver reduceret med det indhold af gule kærner, som ved kontroldyrkningen viser sig at tilhøre sorten.

Alle prøver af havre til udsåning undersøges under ultraviolet lys, hvorved det procentiske indhold af hvide kærner i gul-kærnedede sorter og omvendt på forhånd bestemmes.

Tabel 16 giver en oversigt over fremmed sort i 295 prøver af vinter- og vårhvede. 63 prøver eller 21 pct. var fri for fremmed sort. 209 prøver eller 71 pct. havde højst 0,30 pct. fremmed sort, hvilket er grænsen for, hvad der for hvede tillades

Tabel 16. Oversigt over indhold af fremmed sort i hvedeprøver i kontrolmarkerne 1961.

Sort	Antal prøver med indhold af fremmed sort i pct.												Antal prøver i alt		
	0	0.01—0.10	0.11—0.20	0.21—0.30	0.31—0.40	0.41—0.50	0.51—1.00	1.01—1.50	1.51—2.00	2.01—5.00	5.01—15.00	15.01—50.00 forkert sortsbenevnt			
<i>Vinterhvede</i>															
Weibulls Starke.	52	28												80	
Weibulls Banco.	8	27	1				1							37	
Cappelle Desprez		2	3	2	2	1								10	
Øtøfte 56	1	3	1	1	1	1			1					9	
<i>Vårhvede</i>															
Weibulls Svenno		12	12	18	9	3	7	3			6	2	10	82	
Heine's Koga II.		19	7	2	1	1	1			1	1			33	
Svaløf Progress.		3					4			2	4	4	2	19	
Weibulls Kärn .			1	3			7					7	1	19	
Heine's Peko . . .	1	1											1	3	
Weibulls Atle . .											1	1		2	
» Ring	1													1	
I alt . . .	antal	63	95	25	26	13	6	20	3	1	3	12	14	14	295
	pct.	21	32	9	9	4	2	7	1	—	1	4	5	5	100

— betyder, at tallet ligger under 0,5 pct.

for udsædspartier under sædekornskontrollen. 222 prøver eller 75 pct. havde en indblanding af fremmed sort, der var højst 0,4 pct.; disse prøver kan svare til den garanti med hensyn til fremmed sort, som sælgere af Statskontrolleret Sædekorn påtager sig. 47 prøver eller 16 pct. havde over 1 pct. fremmed sort, og heraf viste 14 prøver sig ikke at svare til det opgivne sortsnavn, idet indholdet af fremmed sort oversteg 50 pct. Som det fremgår af tabellen, har vårhvedeprøverne været langt stærkere blandet med fremmed sort end vinterhvedeprøverne.

Af de 95 prøver af vinterrug var der 1 prøve, indsendt som Svaløf Kongsrug II, som fik en bemærkning om, at den afveg fra måleprøven af Svaløf Kongsrug II ved at være lidt højere og have en lidt anden aksstilling.

1 prøve, indsendt som Sejet Kærnerug, fik bemærkning om, at den afveg fra måleprøven af Sejet Kærnerug ved at være lidt højere og lidt mere stivstrået.

Ingen af de 18 prøver vårrug gav anledning til indvendinger mod sortsægtheden.

Som det tidligere er nævnt, var der til ægthedsundersøgelse indsendt 7 prøver af markært. 2 prøver havde et indhold af fremmed sort på henholdsvis 0,27 og 1,00 pct. De øvrige prøver gav ikke anledning til indvendinger mod sortsægtheden.

b. Rodfrugter m. m.

1. Undersøgelse for stammeægthed.

Prøverne af rodfrugter blev udsået i tidsrummet 19. april til 4. maj.

Spiringen og udviklingen forløb godt i alle marker; der var ved optagningen en ret regelmæssig plantebestand, og roerne havde en sådan størrelse, at de var velegnede for bedømmelsen, der blev foretaget med bistand af forstander *J. C. Lunden* og ordføreren for Statens Rodfrugtforsøg, forstander *Poul Rasmussen*, Lyngby.

Ægthedsundersøgelsen har i 1961 omfattet 451 prøver, hvoraf:

Runkelroe	54 prøver	Turnips	48 prøver
Fodersukkerroe	192 —	Markgulerod	18 —
Sukkerroe	48 —	Vinterraps	6 —
Kålroe	74 —	Vårraps	5 —
Fodermarvkål	6 —		

Af de 451 prøver var 85 måle- og studieprøver, og 366 var udsået til bedømmelse. 356 af de 366 prøver blev godkendt som sorts- og stammeægte uden bemærkninger. 94 af de godkendte prøver indeholdt dog enkelte krydsninger eller planter af anden art eller sort (under 1 pct.).

6 prøver indeholdt fra 1 til 3 pct. fremmede planter.

1 prøve, indsendt som fodersukkerroe, gul Dæno XII, svarede ikke til denne stamme, idet roerne var kortere og havde en lysere gul farve, ligesom prøven havde et betydeligt større indhold af hvide roer end normalt for denne stamme.

1 prøve, indsendt som kålroe, Bangholm, Pajbjerg XI, svarede ikke til denne stamme, idet roerne var mere ovale og mere grå-violette på den overjordiske del, ligesom toppen var mere skadet af topsygdomme end normalt for denne stamme.

1 prøve, indsendt som fodermarvkål, var ikke fodermarvkål, idet omtrent alle planter havde udseende som vinterraps.

I prøve, indsendt som gulerod James, halvlang Dæhnfeldt X, svarede ikke til denne stamme, idet rødderne var længere end normalt for stammen.

En opgørelse over antallet af prøver af bedeformerne og af Wilhelmsburger, der indeholdt henholdsvis krydsningsroer og roer med violet hoved og hals, findes nedenfor.

	Runkel- roe	Foder- sukkerroe	Sukker- roe	Wilhelms- burger
Antal prøver i alt.....	46	168	34	29
Med under 1 pct. krydsninger ¹⁾	14	54	8	0
Med 1 pct. krydsninger eller derover ¹⁾	2	0	0	0
pct. prøver med krydsninger ¹⁾	35	32	24	0

¹⁾ I Wilhelmsburger roer med violet hoved og hals.

Den del af prøverne, angivet i pct., som har indeholdt krydsninger, er for de sidste 10 år anført i følgende oversigt:

	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961
Runkelroe	34	50	27	30	35	50	29	32	44	35
Fodersukkerroe	36	28	24	30	25	27	29	30	36	32
Sukkerroe.....	37	23	35	21	17	30	24	22	35	24
Wilhelmsburger ¹⁾	27	34	20	45	45	45	20	28	5	0

¹⁾ I Wilhelmsburger roer med violet hoved og hals.

2. Undersøgelse af fabrikssukkerroe for krydsninger med andre bedeformer eller indblanding heraf.

Efter anmodning fra De danske Sukkerfabrikker A/S blev der i foråret 1961 truffet aftale om at undersøge prøver af D.d.S.-stammer for eventuel krydsning med andre bedeformer og indblanding heraf på et større antal planter, end der er til rådighed ved den sædvanlige undersøgelse af stammeægtheden. Der blev derefter udarbejdet en sånings- og dyrkningsteknik, hvorefter frøet sås så tyndt, at udtynding af planterne kan undgås. Udsædsmængde og parcelstørrelse tilpasses, så der bliver ca. 2000 planter til rådighed til undersøgelse af hver prøve.

Undersøgelserne foretages, når planterne er tilstrækkelig store til, at farven af roen med sikkerhed kan bestemmes. Dette vil normalt være tilfældet fra midten af juli måned.

I foråret 1961 modtog Statsfrøkontrollen 517 prøver sukkerroefrø til denne undersøgelse. Prøverne blev udsået i tiden 22.

april til 12. maj på Brøndgården, Ballerup, og der såedes af hver prøve 2 parceller à ca. 50 m række.

På grund af manglende fugtighed i en del af marken under spiringen blev denne for en del parceller noget mangelfuld, og for de fleste prøver blev antallet af planter, der var til rådighed ved undersøgelsen, derfor kun 1 000-1 500.

Undersøgelserne for indhold af fremmede roer, dels krydsningsroer, dels roer af andre bedeformer, blev foretaget i første halvdel af august og gav følgende resultat:

Antal fremmede roer.....	0	1	2	3	4	5	6	9	12	15
Antal prøver.....	414	70	17	3	7	1	1	1	1	2

Som opstillingen viser, var de fleste prøver helt fri for fremmede roer, og i de prøver, hvor der fandtes fremmede roer, var indholdet i de allerfleste prøver meget lille.

3. *Undersøgelse af kålroe, turnips og fodermarvkål for indhold af raps, rybs eller krydsninger med disse arter.*

Efter anmodning fra frøhandelens side påtog Statsfrøkontrollen sig fra og med 1952 denne undersøgelse.

De prøver, der var indsendt til denne kontroldyrkning, blev hver udsået i 2 parceller à ca. 50 m række. Frøet blev udsået så tyndt, at udtynding ikke krævedes for at opnå den planteafstand, som man skønnede var nødvendig for at få en til undersøgelsen passende plantestørrelse. Prøverne blev udsået den 10. maj og planterne undersøgt i første halvdel af august.

Der blev til undersøgelsen indsendt 29 prøver kålroe, 11 prøver turnips og 2 prøver fodermarvkål, og af hver prøve blev der undersøgt ca. 2 000 planter.

Ingen af de indsendte prøver indeholdt raps, rybs eller krydsninger med disse arter.

c. *Græsmarksplanter.*

Prøverne af græsmarksplanter blev udsået uden dæksæd i tidsrummet 7. til 20. juli 1960.

Spiringen forløb godt i begge marker, og parcellerne havde gennem hele vækstperioden en tilfredsstillende udvikling.

Ordføreren for Statens forsøg med græsmarksplanter, forstander *Frede Rasmussen*, Tystofte, har som i tidligere år bi-

stået med sorts- og stammeægthedsundersøgelserne af græsmarksplanterne.

Af græsmarksfrøprøver blev der i 1960 udsået 559, der efter arter fordeler sig således:

Prøver		Prøver		Prøver	
Hvidkløver	125	Humlesneglebælg . .	2	Timothe	43
Rødkløver	70	Alm. rajgræs	97	Engrapgræs	25
Lucerne	15	Hundegræs	90	Ital. rajgræs	14
Alsikekløver	5	Engsvingel	71	Alm. rapgræs	2

160 prøver af ovennævnte var måle- og studieprøver, og 399 var udsået til bedømmelse.

2 prøver, indsendt som rødkløver, tidlig, Hinderupgaard III, afveg fra denne stamme ved at være sildigere i blomstring.

2 prøver, indsendt som lucerne, Flamande, svarede ikke til denne lucernetype, idet de var lavere, mindre fyldige, mere finstænglede og sildigere i blomstring.

1 prøve, indsendt som alm. rajgræs, tidlig, Pajbjerg Verna III, var ikke af denne stamme, idet den var væsentlig tidligere i skridning og iøvrigt afveg stærkt fra nævnte stamme.

1 prøve, indsendt som alm. rajgræs, tidlig, Pajbjerg Verna III, var lidt tidligere i skridning end normalt for denne stamme.

1 prøve, indsendt som alm. rajgræs, sildig, Trifolium Viktoria III, var ikke af denne stamme, men var en tidlig rajgræs.

1 prøve, indsendt som alm. rajgræs, sildig, Trifolium Viktoria III, var ikke af denne stamme, idet den var sildigere i skridning.

2 prøver, indsendt som engsvingel, Øtofte II, var noget tidligere i udvikling og skridning end normalt for denne stamme.

1 prøve, indsendt som timothe, Heidemij, indeholdt mange planter, der var meget tidligere i udvikling og skridning end normalt for denne stamme.

4 prøver, indsendt som hundegræs, Aberystwyth S 143, afveg i væsentlig grad fra den i 1960 fra Aberystwyth fremskaffede måleprøve af stammen ved at være tidligere i vækst og ved at give væsentlig flere frøstængler.

3 prøver, indsendt som hundegræs, Aberystwyth S. 143, afveg noget fra den i 1960 fra Aberystwyth fremskaffede måleprøve af stammen ved at være tidligere i vækst og ved at give lidt flere frøstængler.

De øvrige indsendte prøver gav ikke anledning til bemærkninger vedrørende stammeægtheden.

I sommeren 1961 er der udsået 753 prøver af græsmarksplanter. Resultatet vil foreligge i 1962.

d. H ø r.

Ægthedsundersøgelsen af hør har i 1961 omfattet 24 prøver, hvoraf 1 var måle- og studieprøve.

De 23 indsendte prøver var alle af sorten Wiera. 18 prøver indeholdt fra 0,01 til 0,10 pct. planter med afvigende blomsterfarve.

IX. Statsfrøkontrollens sædekornskontrol.

1. Statskontrolleret Sædekorn.

Kontrollen sker i henhold til »Regler for Statsfrøkontrollens Sædekornskontrol«, der sidst er ændret den 26. maj 1952. I det følgende anføres de vigtigste bestemmelser i disse regler.

Kontrollen omfatter 3 led:

- A. Undersøgelse af den udsæd, der anvendes til fremavl.
- B. Tilsyn med fremavlens gennemførelse.
- C. Undersøgelse og plombering af det avlede korn.

En prøve af udsæden undersøges i laboratoriet samt udsås og undersøges i kontrolmarkerne. Prøven skal ved disse undersøgelser kunne opfylde bestemte krav m. h. t. renhed, spireevne, fremmed kulturfrø samt ukrudt og meldrøjer, fremmed sort og sygdomsangreb. Endvidere skal udsæden med hensyn til oprindelse svare til de i »Betænkning vedrørende fremavl af sædekorn« anførte krav til elitesæd, originalsæd eller stamsæd.

Afgrøden af disse udsædspartier markbesigtiges i sommerens løb, og kun avlen af de partier og marker, der må antages at kunne give en vare, der kan opfylde nedenstående krav, godkendes til plombering som Statskontrolleret Sædekorn.

Når et parti sædekorn er færdigrenset, udtager Statsfrøkontrollen en prøve af partiet og plomberer dette. Under plommen anbringes en mærkeseddel (formular nr. 55), der er delt i 3 felter, hvoraf det midterste er hvidt, medens det øverste og nederste er grønt. På mærkesedlen findes angivelse af arten og sorten, plomberingsnummeret og datoen for prøveudtagningen. Plomberingens gyldighed ophører nærmestfølgende 1. juli efter den på sedlen

anførte dato. Endvidere angives nedenstående garantier, som sælgeren påtager sig i henhold til afsnit C i »Regler for Statsfrøkontrollens Sædekornskontrol«, under afsnittet »Kontrol med fremavl af Statskontrolleret Sædekorn«.

Renhed: 99,9 pct. (latitude 1,0 pct.).

Spireevne: For byg og vinterhvede 97 pct. (latitude 4 pct.), for alle andre kornarter 95 pct. (latitude 5 pct.).

Fremmedkulturfrø: Ved undersøgelse af 1 kg må højst findes 3 kærner af anden kornart, heraf i vårsæd højst 2 kærner af vårsæd og i vintersæd højst 2 kærner af vintersæd.

Ukrudtsfrø og meldrøjer: Ved undersøgelse af mindst 1 kg må ikke findes flyvehavre. Af kiddike må højst forefindes 2 frø i 1 kg, og andre ukrudsarter må ikke forefindes i et antal, der skønnes at forringe varen. Af meldrøjer må i 1 kg højst findes 1 i vinterrug og 2 i vårrug.

Fremmed sort: Højst 0,2 pct. i byg og havre og højst 0,4 pct. i hvede. Ved undersøgelse af rug må den findes at være sortsægte.

Sygdomsangreb: I hvede må højst findes 0,3 pct., i rug og havre højst 0,2 pct. af alle arter brand tilsammen. I byg højst 0,2 pct. stribesygge og dækket brand tilsammen. Med hensyn til nøgen brand i byg garanteres, at partiet er avlet på en mark med højst 0,1 pct. angrebne planter. Mod forekomst af nøgen brand i afgrøden garanteres ikke.

Endelig oplyser mærkesedlen, at enhver køber af Statskontrolleret Sædekorn har ret til hos Statsfrøkontrollen at få oplysninger om undersøgelsesresultatet for et parti, når der sammen med anmodningen om denne oplysning fremsendes mindst 1 mærkeseddel fra det pågældende parti, eller det på anden måde godtgøres, at vedkommende har købt en del af partiet.

Erstatningspligten for partier, der ikke svarer til de fastsatte kvalitetskrav, er over for indenlandske forbrugere »automatisk«, således at sælgeren skal yde erstatning til alle forbrugere af sådanne partier, uanset om der rejses noget krav derom. Til udenlandske forbrugere skal erstatning ydes, når der rejses krav derom.

Reglerne påbyder derfor, at enhver indenlandsk køber af partier, for hvilke der er erstatningspligt, fra Statsfrøkontrollen skal modtage meddelelse om, hvilken erstatning der tilkommer ham.

Endelig skal anføres, at Statsfrøkontrollen med Frøkontrolkommissionens tilslutning kan dispensere fra reglerne.

Statsfrøkontrollen har i beretningsåret udøvet kontrol for følgende 30 sædekornsfirmaer.

I/S Jørgen Andersen, Måløv.

J. Asmussens Eftf., København.

Povl Bendtsen A/S, Ruds-Vedby.

Fyens Andels-Foderstofforretning, A. m. b. A., Svendborg.

» » » , Assens Filial.

» » » , Middelfart »

» » » , Odense »

» » » , Rudkøbing »

Gudhjem Mølle, Gudhjem.

H. A. Hansen A/S, Sorø.

Peder P. Hedegaard, Aktieselskab, Nørresundby.

A/S Hornsyld Købmandsgård, Hornsyld.

S. P. Jensen & Co. A/S, Kalundborg.

A/S H. Jessen, Tåstrup.

Arne H. Kjær, Fyns Saasæd- og Foderstof-Forretning, Odense.

A/S Korn- og Foderstofkompagniet, Århus.

A/S Korn- og Foderstofkompagniet, Odense.

Kornimporten for Als og Sundeved A/S, Augustenborg.

Hans V. Munch, Neksø.

Elias B. Muus Odense A/S, Odense.

Nielsen & Smith A/S, Glostrup.

A/S Nicolaj Outzen, Haderslev.

Petersen & Jensen A/S, Svendborg.

A/S Anton Petersen, Præstø.

Aktieselskabet C. A. Qvade & Co., Maribo.

Randers Korn- & Foderstof-Forretning A/S, Randers.

Frederik Skaaning, Maribo.

Wilh. Smith A/S, Næstved.

A/S Vestfrø, Glostrup.

A/S J. Wibolts Eftf., Middelfart.

a. Plombering af godkendt fremavl fra 1960.

Frøkontrolkommissionen besluttede at dispensere fra sædekornsreglerne således, at avl efter udsædspartier af byg med højst 0,15 pct. nøgen brand kunne godkendes.

Som det fremgår af årsberetningen for 1959-60, omfattede den markbesigtigelse, som Statsfrøkontrollen foretog i sommeren 1960 af fremavl, der var tilmeldt Statsfrøkontrollens sædekornskontrol, et areal på i alt 14 179 ha.

På grundlag af laboratorie- og kontrolmarksundersøgelser af udsædspartierne samt på grundlag af ovennævnte markbesigtigelse godkendtes avlen fra 13 053 ha til plombering som Statskontrolleret sædekorn. Siden beretningen for 1959-60 gik i trykken, er der af fremavlen 1960 yderligere blevet godkendt 57 ha, hvorefter avlen fra i alt 13 110 ha godkendtes til plombering.

I tabel 17 er det vist, hvor mange hkg der i sæsonens løb blev plomberet af de forskellige sorter. Til sammenligning er endvidere vist, hvor mange hkg der var godkendt til plombering, idet det bemærkes, at disse vægtmængder er beregnet på grundlag af størrelsen af de godkendte arealer, der ligeledes findes opført i tabellen, og det antal hkg færdigbehandlet sædekorn, der under hensyn til årets forhold gennemsnitlig kan forventes pr. ha. For byg er dette sat til 29 hkg, for havre 28 hkg, for vinterhvede 35 hkg, for vårhvede 25 hkg og for vinterrug 25 hkg.

Endelig er i tabellen anført i pct., hvor stor en del af de ifølge beregningen godkendte mængder der er plomberet af de enkelte sorter.

Af de anførte 89 548 hkg blev 2 385 hkg plomberet som Statskontrolleret Stamsæd (se afsnit 2, side 831).

For byg udgør de plomberede mængder af sorterne Carlsberg II, Weibulls Rika, Weibulls Herta og Svaløf Bonus den overvejende part, for havre er det Svaløf Stål og for hvede Weibulls Starke og Weibulls Banco, der er de dominerende sorter.

De anførte 89 548 hkg, som blev plomberet i beretningsåret, er ca. 12 pct. mindre end det kvantum, som blev plomberet året forud.

Tabel 18 omfatter 458 sædekornspartier, der er plomberet af Statsfrøkontrollen i sæsonen 1960-61. Som det fremgår af tabellen, har 20 partier ikke opfyldt de givne garantier, og i henhold til sædekornsreglernes krav skal der i det følgende anføres, hvori manglen for de erstagningspligtige partier bestod.

Povl Bendtsen A/S, Ruds-Vedby: 2 partier Proctorbyg med henholdsvis 1 og 2 kærner for meget fremmed kornart pr. kg, 1 parti Weibulls Starkehvede med 8,5 pct. for lav spireevne, 1 parti Heines Koga II-vårhvede med 10 kærner for meget fremmed kornart pr. kg, 1 parti Heines Koga II-vårhvede med 11 kærner for meget fremmed kornart pr. kg og for stort indhold af ukrudt samt 1 parti Heines Koga II-vårhvede med 11 pct. for lav spireevne.

Tabel 17. Oversigt over de mængder sædekorn, der blev plomberet af avl 1960, samt de mængder, der var godkendt til plombering.

Art og sort	Plomberet hkg	Godkendt til plombering		Pct. plomberet af beregnet godkendt mængde
		ha	hkg beregnet	
<i>Byg</i>				
Carlsberg II	23126	4323	125367	18
Hafnia	0	165	4785	0
Abed Maja	200	7	203	99
Pajbjerg Drost A	1507	127	3683	41
Svaløf Bonus	9136	930	26970	34
Svaløf Ymer	170	24	696	24
Svaløf Freja	960	44	1276	75
Svaløf Pallas	0	582	16878	0
Weibulls Herta	6672	695	20155	33
Weibulls Rika	10710	1126	32654	33
Weibulls Ingrid	1276	147	4263	30
Dana	0	135	3915	0
Proctor	4433	457	13253	33
Byg i alt	58190	8762	254098	23
<i>Havre</i>				
Svaløf Stål	20914	2008	56224	37
Abed Palu	500	45	1260	40
Abed Max	0	19	532	0
Pendek	0	15	420	0
Pajbjerg Rex A	150	25	700	21
Borris Opus II	350	61	1708	20
Svaløf Ørn E	600	55	1540	39
Svaløf Guldregn II	30	152	4256	1
» Blenda	500	128	3584	14
Havre i alt	23044	2508	70224	33
<i>Vinterhvede</i>				
Weibulls Banco	865	714	24990	3
Weibulls Starke	1786	121	4235	42
Cappelle Desprez	0	141	4935	0
Øtofte 56	249	96	3360	7
Vinterhvede i alt	2900	1072	37520	8
<i>Vårhvede</i>				
Svaløf Progress	495	40	1000	50
Heines Koga II	2969	129	3225	92
Heines Peko	148	25	625	24
Vårhvede i alt	3612	194	4850	74
<i>Vinterrug</i>				
Svaløf Kongs II	1500	236	5900	25
Borris Perle	0	108	2700	0
Petkus	0	92	2300	0
Petkus II	52	38	950	5
Svaløf Vårne	0	20	500	0
Sejet Kærne	250	23	575	43
Vinterrug i alt	1802	517	12925	14
Korn i alt	89548	13053	379617	24

Tabel 18. Oversigt over, hvorledes 458 sædekornspartier af avl 1960 plomberet som Statskontrolleret Stamsæd eller Statskontrolleret Sædekorn har svaret til garantiene.

Firma	Antal partier i alt	Garantien	
		opfyldt	ikke opfyldt
I/S Jørgen Andersen, Måløv	8	8	
Poul Bendtsen A/S, Ruds Vedby	27	21	6
Fyens Andels-Foderstofforretning, A.m.b.A.Svendborg	39	38	1
» » » Assens	9	9	
» » » Middelfart	5	5	
» » » Odense	9	9	
Gudhjem Mølle, Gudhjem	14	14	
H. A. Hansen A/S, Sorø	51	51	
Peder P. Hedegaard, Aktieselskab, Nørresundby . . .	56	55	1
Hornsyld Købmandsgaard A/S, Hornsyld	8	8	
S. P. Jensen & Co. A/S, Kalundborg	28	28	
A/S H. Jessen, Tåstrup	8	7	1
Arne H. Kjær, Fyns Saasæd- og Foderstofforr., Odense	1	1	
Kornimporten for Als og Sundeved A/S, Augustenborg	2	2	
A/S Korn- og Foderstofkompagniet, Odense	7	7	
» » » » Århus	19	16	3
S. B. Lundbergs Maltfabrik A/S, Ebeltoft	1	1	
Elias B. Muus Odense A/S, Odense	10	10	
Nielsen & Smith A/S, Glostrup	35	33	2
Petersen & Jensen A/S, Svendborg	31	30	1
A/S Anton Petersen, Præstø	21	18	3
A/S C. A. Qvade & Co., Maribo	31	31	
A/S Randers Korn- & Foderstof-Forretning, Randers	10	9	1
Frederik Skaaning, Maribo	1	0	1
Wilh. Smith A/S, Næstved	15	15	
A/S Vestfrø, Glostrup	2	2	
A/S J. Wibolts Eff., Middelfart	10	10	
I alt	458	438	20

Fyens Andelsfoderstofforretning, A.m.b.A. Svendborg: 1 parti Øtofte 56-hvede med 26 pct. for lav spireevne.

Peder P. Hedegaard, Aktieselskab, Nørresundby: 1 parti Svaløf Frejabyg med 0,06 pct. for højt indhold af fremmed sort.

A/S H. Jessen, Tåstrup: 1 parti Carlsbergbyg II med 17 kærner for meget fremmed kornart pr. kg.

A/S Korn- og Foderstofkompagniet, Århus: 1 parti Carlsbergbyg II med 8 pct. for lav spireevne, 1 parti Svaløf Stålhavre med 0,03 pct. for højt indhold af fremmed sort samt 1 parti Heines Koga II-vårhvede med 2 kærner for meget fremmed kornart pr. kg.

Nielsen & Smith A/S, Glostrup: 2 partier Svaløf Stålhavre med henholdsvis 0,37 pct. og 0,87 pct. for højt indhold af fremmed sort.

Petersen & Jensen A/S, Svendborg: 1 parti Svaløf Progress vårhvede var blandet sort.

A/S Anton Petersen, Præstø: 1 parti Weibulls Hertabyg med 7,5 pct. for lav spireevne, 1 parti Weibulls Bancohvede med 2 kærner for meget fremmed kornart pr. kg og med for stort indhold af ukrudt samt 1 parti Weibulls Starkehvede med for stort indhold af ukrudt.

A/S Randers Korn- og Foderstofforretning, Randers: 1 parti Svaløf Kongsrug II med for stort indhold af ukrudt.

Fa. Frederik Skaaning, Maribo: 1 parti Weibulls Ingridbyg med 1 kærne for meget fremmed kornart pr. kg.

For de 20 partier, der ikke svarer til garantierne, er der i henhold til sædekornsreglerne erstatningspligt. For de 13 partier kunne erstatningen beregnes direkte ud fra Statsfrøkontrollens erstatningsregler, hvorimod erstatningen for 7 partiers vedkommende blev henvist til afgørelse i Frøkontrolkommissionens bedømmelsesudvalg. En del af de i tabellen opførte partier udviste et mindre indhold af ukrudt, 1 eller 2 frø pr. kg, men det skønnes for disse partiers vedkommende, at indholdet ikke havde forringet varen, hvorfor garantien med hensyn til ukrudtsindhold var opfyldt.

Tabel 19. Oversigt over angrebet af nøgen brand i kontrolmarkerne 1961 i prøverne af 287 bygpartier avlet 1960 og plomberet som Statskontrolleret Stamsæd eller Statskontrolleret Sædekorn.

Sort	Pct. prøver med angreb af nøgen brand i pct.								Gennemsnitsangreb i pct.		Antal prøver	
	0	0.01-0.10	0.11-0.20	0.21-0.30	0.31-0.40	0.41-0.50	0.51-1.00	1.01 og derover	alle prøver	ikke varmtvandsafsvalpede prøver	alle prøver	ikke varmtvandsafsvalpede prøver
Carlsberg II	55	28	10	4	3				0.04	0.05	112	102
Abed Maja	100								0	0	1	1
Pajbjerg Drost A ..	88	12							0	0	8	7
Svaløf Bonus	81	19							0	0	42	41
Svaløf Ymer		100							0.01	0.01	1	1
Svaløf Freja	40	60							0.04	0.04	5	5
Weibulls Herta	69	31							0.01	0.01	36	35
Weibulls Rika	71	29							0.01	0.01	52	45
Weibulls Ingrid	57	43							0.01	0.01	7	6
Proctor	83	17							0	0	23	23
Alle sorter	67	27	4	1	1				0.02	0.02	287	266

Tabel 20. Oversigt over erstatningspligtige, statskontrollerede sædekornspartier i de sidste 10 år.

År	Statskontrollerede partier i alt	Erstatningspligtige partier i alt	I pct. af samtlige partier	Med hensyn til				
				spireevne	fremmed kornart	fremmed sort	sygdomme	ukrudt
1951-52	840	39	4.6	12	10	13	0	7
1952-53	864	30	3.5	11	6	10	0	9
1953-54	787	17	2.2	3	3	7	4	2
1954-55	307	10	3.1	1	5	5	0	1
1955-56	667	14	2.1	5	5	3	0	1
1956-57	588	20	3.4	11	3	5	0	1
1957-58	423	14	3.3	6	2	4	2	1
1958-59	361	10	2.8	3	3	3	0	1
1959-60	539	10	1.9	1	2	5	1	1
1960-61	458	20	4.4	5	8	5	0	4

Skønt der som foran nævnt ikke garanteres for indhold af nøgen brand i byg, der forekommer i det plomberede sædekorn, har det dog en vis interesse at se, hvordan brandangrebet bliver, da bestemmelsen om, at det kontrollerede sædekorn skal være avlet på en mark med højst 0,10 pct. nøgen brand — som foran anført 0,15 pct. for udsæd 1960 — gerne skulle sikre, at brandangrebet i marker, som besås med kontrolleret sædekorn, holdes nede på små størrelser.

I tabel 19 er der derfor givet en oversigt over brandangrebets størrelse i prøverne af de 287 bygpartier, der blev plomberet af avlen 1960. Det ses af denne tabel, at brandindholdet i de plomberede partier gennemsnitlig har været 0,02 pct., hvilket er lidt højere end i 1960, men væsentligt lavere end i de foregående år.

Sammenligner man tabel 19 med tabel 13, får man et udtryk for, hvordan brandindholdet i de som kontrolleret sædekorn plomberede partier forholder sig i sammenligning med indholdet i samtlige undersøgte bygpartier.

Det fremgår af tabellerne, at der i avlen fra 1960 ingen forskel har været i indholdet af nøgen brand, idet begge tabeller for alle prøver udviste et gennemsnitsangreb på 0,02 pct. Årsagen her til er formentlig, at brandangrebet i alle partier fra 1960 er meget lavt.

For nærmere at belyse, hvorledes de statskontrollerede sædekornspartier har svaret til garantierne med hensyn til de enkelte forhold i de sidste 10 år, er dette opført i tabel 20.

b. Kontrollering af fremavlen 1961.

Til Statsfrøkontrollens sædekornskontrol blev der i foråret 1961 anmeldt fremavl af sædekorn på 14 030 ha, hvoraf 13 625 ha blev besigtiget, medens resten udgik, i det væsentlige på grund af mangler ved den benyttede udsæd.

Det nævnte areal var beliggende på i alt 558 ejendomme, som efter landsdelene fordelte sig således:

Jylland.....	138	ejendomme	Lolland-Falster.....	57	ejendomme
Fyn m. oml. øer.....	187	»	Bornholm.....	35	»
Sjælland.....	141	»			

Som udsæd til disse fremavlsarealer var benyttet 232 partier af den kontrollerede og plomberede avl fra 1960 og desuden 159 partier af anden oprindelse.

I tabel 21 er angivet størrelsen af de arealer, der er markbesigtiget af de enkelte sorter. Endvidere er opført, hvor store arealer der på grundlag af undersøgelsen af udsædspartierne samt markbesigtigelsen er godkendt til plombering som Statskontrolleret Sædekorn. Endelig er det i procent anført, hvor stor en del af de besigtigede arealer der er godkendt til plombering.

Årsagerne til, at en del af den anmeldte fremavl ikke bliver godkendt, er dels forhold vedrørende udsæden, dels forhold konstateret ved markbesigtigelse af avlen.

Angående udsæden har det væsentligst været for stort indhold af fremmed sort i byg, der har været årsag til, at anmeldte udsædspartier ikke kunne godkendes.

Med hensyn til kassationsgrunde ved markbesigtigelsen er disse for byg som oftest forekomst af flyvehavre og for rug en manglende afstandsisolering samt for alle arter en ikke tilladt forfrugt.

Ialt er fremavlen fra 11 874 ha af den i sommeren 1961 besigtede fremavl godkendt til plombering; dette er en formindskelse på ca. 10 pct. i sammenligning med det godkendte fremavlsareal fra 1960.

Formindskelsen skyldes dels, at der er besigtiget et mindre areal end i 1960, dels at der ved markbesigtigelsen er kasseret større arealer af ovennævnte kassationsgrunde.

2. Statskontrolleret Stamsæd.

Som det fremgår af sædekornsreglerne, kan originalsæd og stamsæd plomberes med en særlig mærkeseddel, der af hensyn

Tabel 21. Oversigt over besigtiget areal og godkendt areal af fremavlen 1961.

Art og sort	Besigtiget areal i ha	Godkendt areal	
		ha	pct.
<i>Byg</i>			
Carlsberg II.....	2989.8	2238.8	75
Hafnia	53.4	47.9	90
Abed Maja	13.8	7.2	52
Pajbjerg Drost A.....	139.5	123.2	88
Svaløf Bonus	1343.7	1252.9	93
Svaløf Ymer	31.2	28.2	90
Svaløf Freja	91.6	12.2	13
Weibulls Herta.....	688.5	616.4	90
Weibulls Rika.....	1029.1	916.6	89
Weibulls Ingrid.....	322.7	310.3	96
Proctor	1097.8	897.7	82
Dana	246.9	218.2	88
Svaløf Pallas	470.5	439.6	93
Vada	5.0	5.0	100
Byg i alt.....	8523.5	7114.2	83
<i>Havre</i>			
Svaløf Stål	1170.1	1109.3	95
Svaløf Stål F.....	962.7	936.8	97
Abed Palu.....	72.2	72.2	100
Abed Max	12.7	12.7	100
Pajbjerg Rex A.....	12.1	12.1	100
Borris Opus II.....	33.6	33.6	100
Svaløf Guldregn II.....	148.4	148.4	100
» Blenda.....	171.4	169.2	99
Svaløf Ørn E.....	65.4	55.8	85
Condor	154.1	149.4	97
Petkus Weissshafer Vollbringer.....	7.7	7.7	100
Havre i alt.....	2810.4	2707.2	96
<i>Vinterhvede</i>			
Weibulls Banco	282.4	276.6	98
Cappelle Desprez.....	25.3	25.3	100
Weibulls Starke.....	881.8	826.8	94
Øtofte 56.....	14.2	13.7	96
Vinterhvede i alt...	1203.7	1142.4	95
<i>Vårhvede</i>			
Svaløf Progress	25.3	25.3	100
Heines Koga II.....	342.1	265.5	78
Vårhvede i alt....	367.4	290.8	79
<i>Vinterrug</i>			
Svaløf Kongs II.....	297.2	287.0	97
Borris Perle.....	79.3	66.4	84
Petkus II	269.1	214.7	80
Sejet Kærne	74.7	50.9	68
Vinterrug i alt.....	720.3	619.0	86
Korn i alt.....	13625.3	11873.6	87

til eventuel eksport også forefindes med engelsk tekst (henholdsvis formular nr. 56 og 56 a). Tilladelse til plombering med nævnte mærkeseddel kan kun gives ved direkte henvendelse til Statsfrøkontrollen, og et parti sædekorn, der ønskes plomberet som Statskontrolleret Stamsæd, skal i forvejen være godkendt til plombering som Statskontrolleret Sædekorn.

Desuden skal prøven af et parti, som ønskes plomberet som Statskontrolleret Stamsæd, ved laboratorieundersøgelser have vist sig at svare til følgende garantier:

Oprindelse: Partiet skal være elitesæd, originalsæd eller stamsæd (jfr. »Betænkning vedrørende Fremavl af Sædekorn«, Tidsskrift for Planteavl, 53. bd., side 13 og 14).

Renhed: 99,9 pct. (latitude 1,0 pct.).

Spireevne: For byg og vinterhvede 97 pct. (latitude 4 pct.), for alle andre kornarter 95 pct. (latitude 5 pct.).

Fremmed kulturfrø: Ved undersøgelse af 1 kg må ikke findes vårsæd af anden art i vårsæd og ej heller vintersæd af anden art i vintersæd; dog tillades 1 kærne ved undersøgelse af 3 kg. Af vårsæd i vintersæd eller omvendt må højst findes 2 kærner i 1 kg.

Ukrudtsfrø og meldrøjer: Ved undersøgelse af mindst 1 kg må ikke findes flyvehavre eller andre ukrudtsfrø, som skønnes at være til skade for fremavlen, f. eks. kiddike, og af meldrøjer højst 1 i vinterrug og 2 i vårrug.

Fremmed sort: Højst 0,1 pct. i byg og havre og højst 0,3 pct. i hvede. Ved undersøgelse af rug må den findes at være sortsægte.

Sygdomsangreb: I rug, hvede og havre højst 0,1 pct. af alle arter brand tilsammen og i byg højst 0,1 pct. dækket brand og sribesygge tilsammen. Med hensyn til nøgen brand i byg garanteres, at partiet er avlet på en mark med højst 0,02 pct. angrebne planter. Mod forekomst af nøgen brand i afgrøden garanteres ikke.

Da sygdomsangreb og indhold af fremmed sort kun i mindre omfang kan konstateres i laboratoriet, stilles følgende krav til den udsæd, på hvilken partiet er avlet.

Fremmed sort: Højst 0,05 pct. i byg og havre og højst 0,2 pct. i hvede.

Sygdomme: Højst 0,05 pct. af alle arter brand tilsammen i hvede, rug og havre, i byg højst 0,05 pct. sribesygge og dækket brand tilsammen, og højst 0,02 pct. nøgen brand.

I beretningsåret plomberedes 14 partier på tilsammen 2 385 hkg som Statskontrolleret Stamsæd. Disse partier indgår i tabellerne 17, 18 og 19.

X. Kontrol med fremavl af markfrø.

Siden 1951 har Statsfrøkontrollen efter anmodning fra danske frøavlsfirmaer gennemført en kontrol med avl af frø her i landet af hollandske stammer af roe- og græsmarksplanter.

Kontrollen gennemføres efter aftale med den hollandske institution »Nederlandsche Algemeene Keuringsdienst« (N.A.K.) på en sådan måde, at den af Statsfrøkontrollen godkendte avl kan sælges i Holland som kontrolleret frø.

De udsædspartier, der anvendes til avlen, skal af N.A.K. være godkendt som elitefrøpartier, og såfremt avlen her i landet godkendes af Statsfrøkontrollen, kan det godkendte frø forhandles i Holland som originalfrø, der er fremavlet i udlandet.

De væsentligste bestemmelser vedrørende kontrollens gennemførelse er følgende:

1. Ved elitefrøpartiernes ankomst her til landet prøvetager og plomberer Statsfrøkontrollen disse, og en prøve af hvert parti udsås i Statsfrøkontrollens kontrolmarker til undersøgelse af stammeægtheden.
2. Fremavlsmarkerne besigtiges af Statsfrøkontrollen, der kontrollerer, hvorvidt markerne er fri for skadelige indblandinger og tilstrækkeligt isolerede af hensyn til eventuel krydsningsfare. Det undersøges herunder, hvorvidt de af N.A.K. foreskrevne regler med hensyn til indblanding, afstandsisolering m. m. er opfyldte.
3. Avlspartierne prøvetages og plomberes af Statsfrøkontrollen, og en prøve af hvert parti udsås i Statsfrøkontrollens kontrolmarker til undersøgelse af stammeægtheden.

Straks efter at kontrollen med fremavlsmarkerne og kontrolmarksundersøgelserne af elitefrøet er afsluttet, giver Statsfrøkontrollen avlsfirmaet meddelelse om resultatet af kontrollen med de enkelte partier, og en oversættelse af denne meddelelse sendes samtidig N.A.K.

Til brug ved eksporten til Holland udsteder Statsfrøkontrollen på anmodning af avlsfirmaet en erklæring om udfaldet af kontrollen med det pågældende parti.

Som meddelt i årsberetningen 1959-60 overgik kontrollen med fremavlen af græsmarksfrø af udenlandske stammer imidlertid fra og med 1961-avlen til Landbrugsministeriets Frøcertifikatudvalg. I 1961 fik Statsfrøkontrollen derfor kun anmodning om at gennemføre ovennævnte kontrol med fremavlen af 2 partier turnipsfrø. Prøverne af elitefrøpartierne gav ved kontroldyrkningen ikke anledning til indvendinger mod stammeægtheden.

De 2 elitefrøpartier var udsået til formering på 3 ejendomme, ialt ca. 45,0 ha. Ved markbesigtigelsen fandtes ingen indvendinger at gøre mod fremavlens gennemførelse, hvorfor det fremavlede frø fra de 3 ejendomme godkendtes.

Foruden besigtigelsen af de 3 marker med turnipsfrø har Statsfrøkontrollen dog ligesom i tidligere år foretaget markbesigtigelsen af alle de til høst i 1961 udlagte arealer med udenlandske stammer af græsmarksplanter, idet Landbrugsministeriets Frøcertifikatudvalg har anmodet Statsfrøkontrollen om at foretage denne markbesigtigelse. Det drejer sig om følgende partier og arealer:

Frøart	Antal	
	elitefrøpartier	ha fremavlsmarker
Hvidkløver	5	81.0 18
Alm. rajgræs	3	52.0 8
Timothe	8	112.0 16

Til kontrol med fremavlen i 1962 er der til Statsfrøkontrollen anmeldt 2 partier bederoefrø.

XI. Prøveudtagning og plombering.

Omfanget af Statsfrøkontrollens plomberinger i året fra 1. juli 1960 til 30. juni 1961 fremgår af tabel 22, side 837.

Der er ialt plomberet 8 461 partier, bestående af 1 349 941 sække mod 8 756 partier og 1 390 616 sække året før.

For Statsfrøkontrollen fungerer for tiden (december 1961) nedennævnte prøveudtagere, opført alfabetisk efter byerne inden for de enkelte landsdele.

Jylland:

Åbenrå.	Konsulent <i>Carl Poulsen</i> , Højtoft, Rødekro.
Ålborg.	Købmand <i>R. Graven-Pedersen</i> , Vingårdsgade 32, Ålborg.
»	<i>Valdemar Schneider</i> , Hasserisvej 112, Ålborg.
Århus.	Agronom <i>A. Høegh Larsen</i> , Skibbyvej, Årslev, Brabrand.
»	Konsulent <i>N. Juel Nielsen</i> , Miltonsvej 15, Højbjerg, Århus.

Grenå.	Forpagter <i>H. Carstensen</i> , Ramskovgård, Grenå.
Haderslev.	Købmand <i>P. Jørgensen</i> , Lindedal 40, Haderslev.
Hjørring.	Trafikkontrollør <i>A. F. Faursschou</i> , Hjørring.
Holstebro.	Assistent <i>A. Kr. Kjeldahl</i> , Skivevej 100, Måbjerg, Holstebro.
Horsens.	Gårdejer <i>M. Heilesen</i> , Ørskov Møllegård, Tvingstrup.
Kolding.	Assurandør <i>P. Westerbye Juhl</i> , Hollændervej 2, Kolding.
Nykøbing J.	Statsaut. vejer & måler <i>Marius Sørensen</i> , Havnen 5, Nykøbing J.
Randers.	<i>Chr. Welling</i> , P. Knudsensvej 10, Randers.
Skanderborg.	Godsekspeditor <i>H. P. Hansen</i> , Warmdalsminde, Skanderborg.
Skive.	Lærer <i>J. C. Krogh</i> , Islandsvej 3, Skive.
Sønderborg.	<i>Holger Godsted</i> , Spang, Sønderborg.

Fyn med tilliggende øer:

Assens.	Konsulent <i>P. M. Dreisler</i> , Ebberup.
Middelfart.	Konsulent <i>Chr. Brødsgaard</i> , Tennisvej 4, Ejby.
Odense.	Forpagter <i>Knud Jespersen</i> , Hjallesegade 15, Hjallesø.
»	<i>Bent Jespersen</i> , Hjallesegade 15, Hjallesø.
»	Kontrollør <i>Rs. Poulsen</i> , Skibhusvej 45, Odense.
»	Agronom <i>K. P. Færing</i> , Vindegade 74, Odense.
»	<i>Ejner Petersen</i> , Lykkeshåbsallé 8, Fruens Bøge.
Rudkøbing.	Statsaut. vejer & måler <i>Carl Hansen</i> , Rudkøbing.
Svendborg.	Pens. toldvagtimester <i>H. J. Jørgensen</i> , Hallindskovvej 89, Svendborg.
»	Overassistent <i>N. R. Jørgensen</i> , Strandvej 62, Svendborg.
»	Pens. trafikkontr. <i>Niels Dinesen</i> , Munkegården, Toldbodvej 1, Svendborg.

Lolland-Falster:

Maribo.	<i>Ejner Pedersen</i> , Vesterbro 6, Maribo.
Nakskov.	Forretningsfører <i>Kaj Andersen</i> , Havnegade 27, Nakskov.
Nykøbing F.	Husejer <i>Johannes Skov</i> , Bangsebro, Tingsted.

Sjælland:

Fakse.	Assurandør <i>Carl Meding</i> , Niels Olsensvej 4, Fakse.
Tåstrup.	Fhv. mejeriejer <i>I. C. Molgaard</i> , Solvangsvej 23, Glostrup.
Glostrup.	Statsaut. vejer & måler <i>A. Husum Olsen</i> , Sportsvej 3, Glostrup.
»	Gartner <i>Axel Hansen</i> , Gl. Landevej, Herstedøster, Glostrup.
Herfølge.	Parcl. <i>Kn. Kragh</i> , Præstemarken, Herfølge.
Holbæk.	Rentier <i>Ejner Hansen</i> , Skolegade 2 A, Holbæk.
Kalundborg.	Overtoldass. <i>Knud Herler</i> , Valentin Jensensvej 1, Kalundborg.
København.	Agronom <i>R. v. d. Hude</i> , Statsfrøkontrollen.
»	Agronom <i>I. Lang</i> , Statsfrøkontrollen.
»	Agronom <i>N. E. Langkilde</i> , Statsfrøkontrollen.
»	Tobakshandler <i>Peter Sørensen</i> , Amagerbrogade 258, Kbh. S.

Tabel 22. Oversigt over, hvor mange partier og hvor mange sække Statsfrøkontrollen har plomberet fra 1/7 1960 til 30/6 1961.

Frøart	Antal partier	Antal sække	Frøart	Antal partier	Antal sække
			overført . .	7353	1301158
Havre	445	142182	Blå v almue	14	2459
2-rd. byg	1056	397271	Val mue	3	412
Rug	110	35552	Gul sennep	191	26391
Hvede	322	96988	Sort (brun) sennep	11	987
Timothe	75	3130	Raps	5	771
Alm. rajgræs	727	90229	Hør, Oliehør	49	6273
Ital. rajgræs	280	38002	Kommen	2	17
Rajgræs	1	14	Porre	7	16
Vesterwold. rajgræs	3	345	Purløg	3	5
Engsvingel	507	63628	Spinat	119	5290
Rød svingel	380	48278	Rødbede	22	157
Stivbl. svingel	29	1326	Bladbede	1	10
Strandsvingel	1	18	Sølvbede	1	2
Agerhejre	4	372	Hvidkål	85	963
Hundegræs	853	136749	Rødkål	11	21
Fioringræs	18	470	Spidskål	3	3
Agrostis sp.	1	4	Savoykål	22	44
Alm. rapgræs	143	11799	Rosenkål	4	10
Engrapgræs	374	40512	Grønkål	1	1
Lundrapgræs	3	77	Blomkål	61	923
Rapgræs	1	20	Knudekål	25	71
Kamgræs	2	2	Fodermarvkål	10	213
Rødkløver	155	7784	Ræddike	3	11
Hvidkløver	321	12234	Radis	42	318
Alsikekløver	17	737	Karse	1	1
Humlesneglebælg	113	10594	Haveært	16	156
Lucerne	7	701	Bønne	5	112
Gul rundbælg	1	6	Agurk	2	2
Alm. kællingetand	9	244	Græskar	1	1
Markært	169	24006	Selleri	4	4
Fodervikke	5	399	Pastinak	4	7
Uldhåret vikke	1	19	Persille	10	34
Vikke	2	7	Dild	1	2
Gul lupin	27	2457	Tomat	3	3
Runkelroe	87	5686	Timian	1	1
Fodersukkerroe	288	23997	Endivie	13	66
Sukkerroe	539	97120	Salat	15	35
Gulerod	69	881	Skorzonerrod	7	55
Turnips	91	1935	Træfrø	278	1137
Kålroe	117	5383	Blandfrø	52	1799
overføres	7353	1301158	I alt	8461	1349941

Køge.	<i>J. Andersen</i> , Snogbæk Central, Køge.
Næstved.	<i>Niels Juel Larsen</i> , Toldbodvej 16, Næstved.
Præstø.	Kgl. vejer & måler <i>Kaj Møller</i> , Winsløvsvej 3, Præstø.
Roskilde.	Købmand <i>Folmer Holse</i> , Dronning Sofievej 132, Roskilde.
»	<i>Aage Johansen</i> , Gullandsstræde 12, Roskilde.
Skælskør.	Konsulent <i>Viggo Sørensen</i> , Bülowsvej, Skælskør.
Slagelse.	Konsulent <i>Martin Olsen</i> , Slotsallé 2, Slagelse.
Sorø.	Konsulent <i>Ib Trojaborg</i> , Asser Riigsvej 22, Sorø.

Bornholm:

Gudhjem.	Havnefoged <i>H. P. Holm</i> , Gudhjem.
Neksø.	Toldbetjent <i>J. Sonne</i> , Damgade 17, Neksø.
»	» <i>K. Stilling</i> , Åsen 7, Neksø.

Summary.

Report from the Danish State Seed Testing Station for the 90th Working Year from the 1st July 1960–30th June 1961.

Chapter I gives some general information of the work and Chapter II of the composition of the Seed Testing Board and certain changes among the staff.

Chapter III shows that in 1960-61 a total of 55 076 samples were tested, i.e. 2 269 samples less than the previous year. The samples may be divided into the following groups: 11 817 of cereals, 19 106 of grass seed, 9 452 of leguminous seed, 6 512 of roots, 1 644 seed mixtures, 4 458 of horticultural seed, 47 of forest seed and 2 040 other samples.

Tables 1 and 2 of Chapter IV show the average figures of the Danish State Seed Testing Station for agricultural seed tested during the decade 1951-1961 and the year 1960-61 respectively. These figures refer to tests of samples originating from seed lots ready for sowing. The figures are recorded under the following headings: (1) Number of samples tested, (2) 1000-grain weight, (3) Pure seed %, (4) Inert matter %, (5) Extraneous crop seed %, (6) Weed seed %, (7) Germinating speed %, (8) Germinating capacity %. In table 3 the average figures for germinating speed and capacity of some vegetable seed species for the year 1960-61 and the years 1951-61 respectively are given.

Chapter V deals with attacks by different parasitic animals and micro-organisms established by the laboratory examination of the samples.

Chapter VI deals with the Automatic Control which is conducted on the basis of a voluntary agreement between the Seed Testing Station and the firms, according to which the latter are bound to

give guarantees for purity and germinating capacity as well as weed seed content of their total retail sale of clover-, grass- and root-seed, with a few less important exceptions, however.

The samples are secured by agents of the Station who draw samples in the store-houses of the controlled firms from the sealed deliveries ready for dispatch to the purchasers. If the average figures for the samples tested of a lot do not come up to guarantees, all purchasers of this lot will receive compensation according to the State Seed Testing Station's Regulations and it is controlled by that Station whether the compensation is paid. The expenses connected with the control are paid by the firms.

Table 4 shows how the controlled seed compares partly with the guarantee figures and partly with the afore-mentioned averages for 1960-61. The first column shows the number of samples tested, column 2 the percentage of the seed delivered which did not correspond to the purity and germinating capacity guaranteed and column 3 the percentage which did not come up to the average figures. The other columns show the further details in this respect.

The 23 firms controlled have sold a total of 3 281 396 kgs. seed i.e. about 32,4% of the quantity used for sowing in Denmark, and the controlled quantity may be grouped as follows: 569 774 kgs. clover seed, 661 440 kgs. grass seed, 1 185 188 kgs. seed mixtures, 864 994 kgs. root seed.

In Chapter VII is given a survey of the amount of clover-, grass- and root-seed used for sowing in Denmark in 1961 and 1960 compared with the average sale in 5 years.

Chapter VIII treats of examinations of the genuineness of variety and strain as well as attacks by diseases. These examinations were carried out partly in the laboratory and partly in the field where the plants were observed. In the year under consideration this control cultivation comprised 4 103 samples sown on an area of 22,5 hectares.

In Chapter IX mention is made of a control with reproduction of seed cereals.

The Danish State Seed Testing Station draws samples from the lots used for sowing in the controlled reproduction and examines these samples both in the laboratories and the control fields where they are sown, and further the fields with the resulting crops are inspected and finally the Station draws samples from the ready-treated lots from these fields and provides the recognized ones with its seal and a special certificate. Samples from the controlled lots are examined in the laboratory as well as in the control fields and at last a survey of the sealed lots recording the quality of each individual lot is printed.

Table 17 shows the quantities of the various species and varieties of the 1960 crop, which have been sealed, and tables 18, 19 and 20 the

quality of the sealed lots. Out of 458 sealed lots, 438 met the present requirements as to quality, while in one or more respects 20 lots failed to fulfil the guarantees given according to the sealing. In 1961 14 030 ha were under control of which 13 625 ha were recognized. The distribution according to species and variety appears from table 21.

Chapter X treats of a control with Dutch strains of various agricultural species. The latter has been conducted since 1951 for Danish firms according to a special agreement with »Nederlandsche Algemeene Keuringsdienst« (N.A.K.). Lots controlled and approved according to this agreement are saleable in Holland with the name of the strain in question as original seed grown abroad. As for Herbage seed this control is – since the 1961 crop – being carried out by the Seed Certification Committee of the Ministry of Agriculture.

Table 22 of Chapter XI contains a record of the numbers of lots and bags sealed by the Station during the past year; these figures amount to 8 461 and 1 349 941 respectively.